

Projekt návrhu portfolia finančních produktů pro zabezpečení na důchodový věk

Bc. Michaela Daníčková

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela DANÍČKOVÁ**
Osobní číslo: **M090632**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**

Téma práce: **Projekt sestavení portfolia finančních produktů pro
zabezpečení na důchodový věk**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Proveďte literární rešerši vztahující se k systému důchodového zabezpečení.
- Popište princip a možnosti sociálního pojištění, penzijního připojištění a životního pojištění.

II. Praktická část

- Analyzujte současné nabídky penzijních fondů a životního pojištění umožňující dlouhodobé spoření.
- Navrhněte kombinaci portfolia finančních produktů s cílem zachování životního standardu v důchodovém věku pro jednotlivé věkové kategorie.
- Formulujte a zdůvodněte závěrečná doporučení.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] CIPRA, T. Pojistná matematika, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Ekopress, 1999. 398 s. ISBN 80-86119-17-3.
[2] ČEJKOVÁ, V. Pojistný trh. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2002. 119 s. ISBN 80-247-0137-5.
[3] DAŇHEL, J. a kol. Pojistná teorie. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3.
[4] DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
[5] ŠULC, J. Penzijní připojištění. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jiří Polách**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: **24. června 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. srpna 2011**

Ve Zlíně dne 24. června 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
  - bez omezení;
  - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně ..... 15. 8. 2011 .....

....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo;

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihledne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce poskytuje informace o možném soukromém financování a zajištění se na stáří. Teoretická část obsahuje přehled o důchodovém systému, vysvětlení principů fungování a podstaty systému. Popisuje základní charakteristiku penzijního připojištění a životního pojištění. Analytická část se zaměřuje na očekávané změny v rámci důchodové reformy a zabývá se hodnocením produktů, jejich využitím a výhodami z jejich využití. Projekt se věnuje sestavení portfolia finančních produktů s ohledem na věk s cílem zachování určitého životního standardu v poproduktivním věku.

Klíčová slova: důchodový systém, starobní důchod, penzijní připojištění, životní pojištění, důchodová reforma

ABSTRACT

The thesis provides information on possible private financing and provision to old age. The theoretical part contains an overview of the pension system, explaining the functioning of the principles and essence of the system. The thesis describes the basic characteristics of pension and life insurance. The analytical part focuses on the expected changes in the pension re-forms and deals with evaluation of products, their use and benefits of their use. Of the project is dedicated to build a portfolio of financial products with regard to age in order to maintain a certain standard of living in retirement age.

Keywords: pension system, old-age pension, pension supplementary insurance, life insurance, pension reform

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu diplomové práce, panu Ing. Jiřímu Poláchovi, za jeho odborné vedení a cenné připomínky, které mi usnadnily a pomohly vypracovat tuto diplomovou práci.

„Život je krátký, čas je vzácný a správné informace jsou neocenitelným společníkem.“

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SYSTÉM SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ČR.....	12
1.1 FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÉHO ZABEZPEČENÍ V ČR.....	12
1.1.1 První pilíř	12
1.1.2 Druhý pilíř.....	14
1.1.3 Třetí pilíř	14
1.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝVOJ A ÚROVEŇ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	15
1.2.1 Demografický vývoj a související problémy	15
1.2.2 Ekonomické a sociální faktory	15
1.2.3 Společensko-politické faktory.....	16
1.3 DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČR.....	16
1.4 STAROBNÍ DŮCHOD	17
1.4.1 Potřebná doba pojištění.....	18
1.4.2 Důchodový věk.....	18
1.4.3 Konstrukce výpočtu starobního důchodu.....	19
1.4.4 Předčasný starobní důchod.....	22
2 ALTERNATIVNÍ SPOŘICÍ NÁSTROJE FINANČNÍHO TRHU.....	23
2.1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ SE STÁTNÍM PŘÍSPĚVKEM.....	23
2.1.1 Dávky penzijního připojištění	24
2.1.2 Příspěvky a státní příspěvky.....	25
2.1.3 Daňové zvýhodnění penzijního připojištění	26
2.1.4 Investiční aktivity penzijních fondů	27
2.2 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	28
2.2.1 Kalkulace a alokace pojistného	29
2.2.2 Daňové zvýhodnění životního pojištění	30
2.2.3 Druhy rezervotvorných životních pojištění.....	30
2.2.4 Investiční pojistný trh	32
2.3 INVESTOVÁNÍ.....	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ	36
3.1 POPULAČNÍ VÝVOJ ČESKÉ REPUBLIKY.....	36
3.2 ETAPY DŮCHODOVÉ REFORMY	38
3.2.1 První etapa.....	38
3.2.2 Malá důchodová reforma	39
3.2.3 Druhá etapa	40
3.2.4 Třetí etapa	41
3.3 VLÁDNÍ NÁVRH DŮCHODOVÉ REFORMY	41
4 ANALÝZA MOŽNÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ III. PILÍŘE.....	43
4.1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	43
4.1.1 Shrnutí penzijního připojištění	47

4.2	ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	48
4.2.1	Nákladovost IŽP	50
4.2.2	Shrnutí životního pojištění	52
5	PROJEKT APLIKACE ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK.....	55
5.1	MODELOVÝ DŮCHODCI A, B A C.....	56
5.1.1	Důchodce A.....	56
5.1.2	Důchodce B.....	57
5.1.3	Důchodce C.....	58
5.1.4	Shrnutí.....	59
5.2	STANOVENÍ MOŽNÝCH PORTFOLIÍ V PENZIJNÍM PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	60
5.3	STANOVENÍ MOŽNÝCH PORTFOLIÍ V ŽIVOTNÍM POJIŠTĚNÍ.....	62
5.4	NASTAVENÍ PORTFOLIA PRO BUDOUCÍ DŮCHODCE	64
6	SHRUTÍ A DOPORUČENÍ.....	66
	ZÁVĚR.....	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	75
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	76
	SEZNAM TABULEK	77
	SEZNAM PŘÍLOH.....	78

ÚVOD

Motivem volby tématu pro diplomovou práci je dnes velmi aktuální problematika, a to zajištění se na stáří. Situace na finančních trzích vyzývají k různým možnostem postarání se o zajištění dodatečných příjmů, a umožňují tak vyrovnat pokles příjmů v důchodovém věku pomocí alternativních finančních nástrojů. Otvírají se nám tak další zdroje finančního zajištění po skončení pracovní aktivity, abychom nebyli odkázáni jen na starobní důchod.

Vývoj sociálního pojištění je ovlivňován celou řadou faktorů, mezi které patří hospodářský vývoj, politická situace a také demografické trendy. Demografický vývoj v ČR směřuje k prodlužující se střední délce života. Věk populace se tedy prodlužuje, rodí se čím dál tím méně dětí, a na dnešní a budoucí důchodce bude vydělávat čím dál tím méně ekonomicky aktivních lidí. Průběžné financování systému důchodového pojištění není připraveno na tento nepříznivý vývoj. Důchody vyplácené státem nemusí pro zachování životního standardu stačit, a hlavně vybrané peníze z důchodového pojištění přestávají stačit na krytí vyplácených důchodů. V dnešní době se do popředí zájmu dostává připravovaná důchodová reforma, která má poskytnout starobní důchod učinit spravedlivějším a zároveň únosným pro státní rozpočet. V nadcházejícím období proto můžeme očekávat změny, které se budou týkat všech, kteří jsou účastni důchodového pojištění.

Cílem práce je vymezení způsobů spoření na stáří a jejich možností, srovnání na základě vybraných ukazatelů, vlastní hodnocení a doporučení finančních produktů pro zajištění určitého životního standardu. Pro pochopení základní problematiky v první části práce vysvětlím principy fungování a podstatu státního důchodového systému. Dále stručně popíši charakteristiku penzijního připojištění a životního pojištění.

Praktická část bude věnována změnám navrhovaných vládní důchodovou reformou. Přiblížím očekávané změny a porovnáám je se současným důchodovým systémem.

Další část práce bude zaměřena na analýzu vybraných finančních produktů se zaměřením na alternativní způsob soukromého financování dodatečných příjmů na stáří formou penzijního připojištění a životního pojištění.

Projektová část bude interpretovat výsledky zjednodušených modelových situací budoucích důchodců a jejich možností spoření s ohledem na jejich věk a s cílem zachování životního standardu v důchodovém věku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTÉM SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ČR

System veřejného sociálního zabezpečení představuje důležitou oblast sociální politiky státu. Úlohou je zabezpečení při řešení důsledků sociálních událostí a rizik a při garanci sociálních jistot lidí, udržení přiměřené životní úrovně. Sociální zabezpečení představuje jednu z nejvýznamnějších složek výdajů státního rozpočtu, jehož prostřednictvím se přerozděluje značná část hrubého domácího produktu. Veřejné finance zajišťují potřebné finanční prostředky a efektivně je přerozdělují s využitím principu solidarity a zásluhovosti. [9]

V rámci systému sociálního zabezpečení jsou vytvořeny tři na sebe navazující relativně samostatné subsystémy:

- sociální pojištění,
- sociální podpora (systém státních sociálních dávek, kterými stát přispívá na náklady související s určitou sociální situací jednotlivce nebo rodiny),
- sociální pomoc (dávky a služby v případě sociální potřeby).

V rámci systému sociálního pojištění jsou řešeny sociální situace, na které se občan může předem pojistit formou odložení části své dnešní spotřeby na krytí budoucí nejisté dlouhodobé či krátkodobé sociální situace. V tomto směru jsou dnes provozovány systémy: důchodového pojištění a penzijního připojištění, nemocenského pojištění, zdravotního pojištění a státní politika zaměstnanosti. [11]

1.1 Financování důchodového zabezpečení v ČR

Při obecném pohledu představují systémy důchodového zabezpečení v EU i ostatních ekonomicky rozvinutých zemích určitou variantu tzv. třípilířového systému pro financování pomocí diverzifikace rizik. [8]

Český systém důchodového zabezpečení je tvořen v současné době dvoupilířovým systémem financování, konkrétně I. a III. pilířem. Jednotlivé pilíře jsou rozebrány v následujících podkapitolách.

1.1.1 První pilíř

Jedná se o základní povinný státní pilíř. Způsob finančního krytí má formu průběžného financování, někdy označováno jako systém PAYG (systém pay-as-you-go). Vybrané pojistné se průběžně spotřebovává a nevytváří se kapitálové fondy. Je založen na mezigene-

račním přerozdělování, kdy výdaje na dávky oprávněným poživatelům jsou v daném období hrazeny z příspěvků plynoucí z povinného pojistného vybraného od aktivních účastníků v tomto období. [2], [6], [9]

Mezi výhody průběžného systému oproti fondovému systému financování je možné vysledovat zejména stabilitu systému, omezený prostor pro „vytunelování“ nebo dlouhodobé znehodnocení vložených prostředků působením inflace nebo hodnoty měny. A dále jsou to nižší správní náklady a možnost uplatnění redistribuce. Mezi základní rizika průběžného systému lze považovat zejména riziko demografické, politické, negativních dopadů na trh práce, nadměrné redistribuce, vytlačování veřejných a soukromých investic. [6], [8]

Způsob výpočtu penzijních dávek je dávkově definovaný (DB), kdy je určitá výše důchodu předem garantována. V závislosti na kombinaci faktorů jako počet let pojištění a výše příjmů účastníka za určité období se pak stanoví potřebná výše příspěvků. Odpovídající výše důchodu se stanovuje poměrně složitým způsobem (viz podkapitola 1.4.3). [8]

Systém důchodového zabezpečení je financován z pojistného, které platí podle přesně stanovených podmínek jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel i osoby samostatně výdělečně činné. Povinné příspěvky na sociální zabezpečení plynou jako příjmy do státního rozpočtu. Prostředky získané z povinného důchodové pojištění jsou evidovány od roku 1996 na samostatném účtu státního rozpočtu – kapitola Operace státních aktiv a z něho jsou financovány všechny důchody včetně správních výdajů. Systém je organizačně zabezpečen prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení. [9], [11]

Tab. 1: Procentní sazby pojistného na sociální pojištění z vyměřovacího základu

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	OSVČ
Sazba pojistného na důchodové pojištění	6,5	21,5	28
Sazba pojistného na nemocenské pojištění	0	2,3	2,3 ¹
Sazba příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	0	1,2	1,2
Celkem	6,5	25	31,5

Zdroj: [17]

¹ Pro OSVČ se jedná o fakultativní sazbu pojistného na nemocenské pojištění.

1.1.2 Druhý pilíř

V současné době v České republice neexistuje žádná podoba druhého pilíře. Za druhý pilíř je většinou považováno zaměstnavatelské pojištění, které může být financováno variabilně a účast v něm může být povinná nebo dobrovolná pro zaměstnance i zaměstnavatele. Za druhý pilíř se také považuje fondové financování, vyžadující povinnou účast a soukromou správu finančních prostředků. Oba typy druhého pilíře mohou vykazovat odlišnosti, nebo může dojít k jejich vzájemnému propojení. [8]

1.1.3 Třetí pilíř

Za třetí pilíř se považuje dobrovolný doplňkový pilíř, který státu pomáhá čelit rostoucímu důchodovému břemenu. Tento pilíř vychází ze soukromé iniciativy jedince ve formě penzijního připojištění se státním příspěvkem, a můžeme sem zařadit také soukromé životní pojištění. Fondový způsob financování penzijních plánů představuje tvorbu rezerv ke krytí pozdějších závazků vůči účastníkům v určitém nestátním fondu. Jedná se o kapitálový přístup financování. [2], [31]

Fondové financování klade oproti systému PAYG větší důraz na zodpovědnost jednotlivce, protože přenáší finanční náročnost ze státu na samotné občany, investiční činností umožňuje dosáhnout vyšších výnosů, pro menší citlivost na demografický vývoj nezatěžuje následující generace, snižuje zátěž veřejných financí a pozitivně ovlivňuje objem mandatorních (zákonných či obligatorních) výdajů. Mezi problémy spojené s fondovým financováním patří zejména problematika zabezpečení nízkopříjmových skupin, kdy jim jejich nízké příjmy nemusejí umožnit prostřednictvím soukromých fondů naspořit na stáří. Přerozdělení důchodu je v tomto systému nemožné a jejich nedostatečný důchod by musel dotovat stát ze svých daňových příjmů. Jako další riziko lze uvést ovlivnění úspor prakticky neodhadnutelnou mírou inflace a úrokové míry. [8], [27]

Způsob výpočtu dávek je příspěvkově definovaný (DC), kdy účastníci platí stanovený příspěvek a odtud se stanoví výše vyplácených penzí. Systém neposkytuje svým účastníkům takovou míru jistoty ohledně výše jejich budoucích penzijních dávek, která závisí kromě velikosti odvedených příspěvků také na míře zhodnocení těchto úspor na kapitálovém trhu. Měsíční výše důchodu lze vypočítat podle vztahu [8]:

$$\frac{\text{Celková výše naspořené částky (včetně kapitálového zhodnocení)}}{\text{Počet let očekávané doby života ve věku odchodu do důchodu} * 12}$$

1.2 Faktory ovlivňující vývoj a úroveň sociálního zabezpečení

Při rozhodování o přístupech a formách koncepcí sociální politiky je třeba brát v úvahu řadu determinantů, které nepůsobí izolovaně, ale navzájem se ovlivňují. Demografické, ekonomické a sociální změny, jsou podmíněny předchozím historickým vývojem a budou i nadále ovlivňovat systém sociální ochrany v budoucích letech. Stav a vývoj sociální politiky odpovídá úrovni a záměrům společnosti, jejímu sociálnímu úsilí. Potřeba sociálního bezpečí a zajištění určitého životního standardu a zabezpečování rovných příležitostí by mělo být poskytnuto všem občanům ve společnosti. Cílem sociální politiky je v podstatě stabilizace politické moci. [1], [8]

1.2.1 Demografický vývoj a související problémy

Vývoj obyvatelstva a jeho struktura je jedním z nejvýznamnějších faktorů, který je při koncipování jednotlivých sociálních opatření potřebné respektovat a zohledňovat zejména z dlouhodobého hlediska. Demografické tendence ovlivňují celou řadu zejména společensko-ekonomických procesů, které ve svém důsledku mohou znamenat přehodnocení původních záměrů, návrhů a opatření v soustavě sociálního zabezpečení. Závažným důsledkem populační stagnace je postupné stárnutí populace. S tím je spojen pokles porodnosti, pokles počtu osob v produktivním věku, pokles úmrtnosti, a to vše ukazuje na prodlužování střední délky života. Stárnutí obyvatelstva spolu s prodlužováním přípravy mládeže na výkon povolání ovlivňuje prakticky všechny sféry ekonomiky. Největší pozornost je zaměřena na zvyšující se náklady na zabezpečení prostředků potřebných pro výplatu důchodů. [1], [8]

1.2.2 Ekonomické a sociální faktory

Vliv hospodářské situace na sociální zabezpečení závisí na stupni ekonomického a sociálního rozvoje společnosti. Dynamika výkonnosti ekonomiky ovlivňuje velikost vytvořených zdrojů v ekonomice, které je možné na základě stanovených priorit rozdělit na krytí jednotlivých ekonomických a sociálních potřeb. Příznivý ekonomický vývoj má za následek zpravidla snížení nezaměstnanosti a volné ekonomické zdroje je možné věnovat především do rozvoje. Závažné problémy se vyskytují v období ekonomické recese a ekonomické krize, kdy je snaha maximálně omezovat prostředky do systému sociálního zabezpečení. Pokles ekonomického růstu má ale zpravidla negativní dopady v oblasti nezaměstnanosti a z toho vyplývající sociální problémy, které vyvolávají růst sociálních výdajů a vyžadující

naprostou většinu volných disponibilních zdrojů věnovat na krytí těchto potřeb. Z toho vyplývá úsilí o snižování nezaměstnanosti, zaměřené hlavně na přetrvávající dlouhodobé nezaměstnanosti, zvláště mezi staršími pracovníky, a snížit tak trend směřující k vysokému počtu odchodů do předčasných důchodů. [1], [8]

Dále je v systému nutné pro případy inflačního vývoje stanovit valorizační mechanismus a pravidla uplatňování tak, aby byl systém schopen reagovat na cenovou a mzdovou dynamiku z hlediska růstu životních nákladů.

Sociální zabezpečení je dále ovlivněno strukturou zaměstnanosti, sociálně-ekonomickými podmínkami zaměstnanosti žen zejména s malými dětmi, možnostmi zaměstnávání důchodců. [8]

1.2.3 Společensko-politické faktory

Otázky sociálního zabezpečení patří ke klíčovým bodům v programech politických stran, protože všechna zásadní opatření jsou schvalována ve formě zákonů a tak bez potřebné politické podpory není možné prosadit žádné významnější změny v systému. [8] Politické rozhodování ve svém důsledku ovlivňuje chování všech sociálních subjektů, které jsou začleněny do sociálního systému. [1]

1.3 Důchodový systém v ČR

Nároky ze základního povinného důchodového pojištění jsou v České republice upraveny zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Systém důchodového pojištění má u nás dlouholetou tradici. Právní předpisy byly přijaty již ve dvacátých letech minulého století pro všechny osoby činné v zaměstnaneckých vztazích a od roku 1948 byly do důchodového pojištění zahrnuty i osoby samostatně výdělečně činné.

Mezi charakteristické rysy důchodového pojištění patří několik základních principů:

- povinná účast všech ekonomicky aktivních osob (bez možnosti se vyvázat ze systému a přestat platit pojistné; je umožněna i dobrovolná účast v systému),
- princip jednotné úpravy (jednotná pravidla nároků a výpočtů důchodů pro všechny oprávněné osoby),

- obligatornost dávek (při splnění daných podmínek vzniká na důchod právní nárok),
- zajištění soudní ochrany (soudní přezkoumávání rozhodnutí ČSSZ),
- státní garance,
- stanovená procentuální sazba pojistného (sazby jsou uvedeny v Tab. 1),
- princip solidarity (princip solidarity mezi generacemi, solidarita mezi pojištěnci s vyššími příjmy a pojištěnci s nižšími příjmy; výše důchodu se stanovuje způsobem, že od určité výše se plně nezohledňuje základ pro výpočet důchodu),
- princip průběžného financování,
- široký okruh náhradních dob pojištění (doby, kdy pojištěnec neplatí pojistné na důchodové pojištění, a přesto se mu tyto doby započítávají pro účely důchodového pojištění),
- princip dynamičnosti (aktualizace hodnot příjmů pojištěnců při výpočtu důchodů s přihlédnutím k ekonomickému vývoji prostřednictvím koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu).

Důchodového pojištění je zaměřeno především na osoby, které jsou dlouhodobě vyřazeny z ekonomicky aktivního života, a v jeho rámci se poskytují důchody: starobní, plný invalidní, částečný invalidní a pozůstalostní (vdovský, vdovecký a sirotčí).

Starobní a invalidní důchody řadíme do tzv. přímých důchodů, zbylé typy důchodů nazýváme důchody odvozenými. Rozdíl mezi těmito dvěma důchody spočívá v tom, že přímé důchody jsou vyměřeny v závislosti na dobách pojištění a výši dosahovaných výdělků. U odvozených důchodů se jejich výše stanovuje z přímého důchodu, který pobíral zemřelý, nebo na který by měl nárok. [12]

Pro účely této práce se budeme zabývat pouze důchody starobními.

1.4 Starobní důchod

Starobní důchod představuje základní dávku důchodového pojištění a jeho účelem je zabezpečit pojištěnce v období, kdy vzhledem k věku je zpravidla ukončována výdělečná činnost. Nárok na starobní důchod je vázán na potřebnou dobu důchodového pojištění a na dosažení stanoveného důchodového věku.

Z hlediska podmínek nároku na starobní důchod se rozlišují dva druhy důchodu:

- a) **řádný starobní důchod**, na který vzniká nárok nejdříve dosažením důchodového věku,

- b) **předčasný starobní důchod**, na který vzniká nárok již před dosažením důchodového věku. [12]

1.4.1 Potřebná doba pojištění

Potřebná doba pojištění pro odchod do řádného starobního důchodu se bude postupně prodlužovat z 25 let až na 35 let nebo na 30 let bez náhradních dob pojištění. Pokud pojištěnec nesplní tyto podmínky, má nárok na starobní důchod i tehdy, pokud dosáhl potřebného věku (vyššího než důchodového věku) a získal potřebnou minimální dobu pojištění. Tato potřebná kratší doba pojištění bude postupně prodloužena z 15 až na 20 let. [13]

Podrobnější přehled potřebné doby pojištění a přehled minimální doby pojištění je uveden v příloze P I.

1.4.2 Důchodový věk

Věková hranice rozhodná pro vznik nároku na starobní důchod je různá pro muže a pro ženy. Může být nižší z důvodu speciálních zaměstnání vykonávaných před rokem 1993, u žen je rozlišen podle počtu vychovaných dětí. Důchodový věk pojištěnců můžeme rozdělit do tří skupin podle data narození pojištěnců, pohlaví a počtu vychovaných dětí takto [13]:

- u pojištěnců narozených před rokem 1936 činí důchodový věk u mužů 60 let a u žen 53 až 57 let podle počtu vychovaných dětí,
- u pojištěnců narozených v období od roku 1936 do roku 1968 se důchodový věk postupně zvyšuje až na 65 let pro muže a pro ženy, které nevychovaly žádné dítě nebo vychovaly jedno dítě a dále na věk 62 až 64 let u ostatních žen podle počtu vychovaných dětí. Od roku 1996 je princip zvyšování důchodového věku až na cílový stav podle nyní účinné právní úpravy u mužů o dva měsíce a o čtyři měsíce u žen za každý započatý kalendářní rok,
- u pojištěnců narozených po roce 1968 činí důchodový věk 65 let u mužů a 62 až 65 let pro ženy podle počtu vychovaných dětí.

Plynulé pokračování v postupném zvyšování důchodového věku je podrobněji uvedeno v příloze P II.

1.4.3 Konstrukce výpočtu starobního důchodu²

Základními prvky pro výpočet přímých důchodů je doba pojištění a výpočtový základ. Vyměřování důchodů je dvousložkové, kdy celkovou výši důchodu dostaneme součtem základní a procentní výměry.

a) Základní výměra důchodu

Jedná se o stanovenou pevnou částkou, která je jednotná pro všechny pojištěnce a všechny typy důchodů nezávislé na době pojištění a dosahovaném výdělků. V současnosti (od 1. 1. 2011 do 29. 9. 2011) činí výměra 2 230 Kč měsíčně. [2], [13]

b) Procentní výměra důchodu

Tato část představuje zásluhovou složku a je stanovena jako procentní sazba z výpočtového základu pojištěnce podle získané doby pojištění. Její výši ovlivňuje doba důchodového pojištění, a jakých výdělků pojištěnec dosahoval.

Výše procentní výměry činí 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok pojištění do doby vzniku nároku na starobní důchod a její minimální výši stanovuje zákon na 770 Kč měsíčně. [2], [13]

Jestliže pojištěnec, kterému vznikl nárok na důchod, pracuje dál a o důchod si nepožádá, navyšuje se mu důchod o 1,5 % výpočtového základu za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti. Jestliže pobírá starobní důchod v poloviční výši, navyšuje se mu důchod o 1,5 % výpočtového základu za každých 180 kalendářních dní výdělečné činnosti. Jestliže pobírá důchod v plné výši, navyšuje se mu důchod o 0,4 % výpočtového základu za každých 360 kalendářních dní výdělečné činnosti při splnění podmínky, že pojištěnec pobíral starobní důchod v plné výši. [13]

Osoba, která pracuje i po vzniku nároku na starobní důchod, si důchod zvyšuje podstatně rychleji než do té doby. Cílem zavedení zásluhovosti do systému je motivace pojištěnce pro setrvání na trhu práce co nejdéle, aby tak došlo u pojištěnců k prodloužení věku odchodu do důchodu. [22]

Při výkladu zákona o důchodovém pojištění je třeba přihlídnout k navazujícím prováděcím předpisům, které stanovují hodnoty všeobecného vyměřovacího základu, přepočítacího

---

² Pro složitost výpočtu starobního důchodu je možné provést výpočet starobního důchodu s využitím tzv. důchodové kalkulačky, která je dostupná na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. *Důchodové kalkulačky* [online]. [cit. 2011-08-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/2435>>.

koeficientu a redukční hranice výpočtového základu, které jsou nezbytné pro výpočet důchodu. Tyto hodnoty jsou každoročně stanoveny a vydávány v nařízeních vlády a rovněž se prostřednictvím těchto nařízení stávající důchody valorizují. [12]

Vzhledem k vývoji cenové hladiny se vyplácené důchody valorizují v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen a mzdovém vývoji. Zvýšení se stanovuje tak, aby u průměrného starobního důchodu odpovídalo nejméně 100 % cenovému růstu a nejméně jedné třetině růstu reálné mzdy. [6]

Výpočtový základ se určuje podle osobního vyměřovacího základu (dále jen OVZ), který se stanoví jako průměr hrubého měsíčního příjmu v rozhodném období (dále jen RO). Za RO je považováno období třiceti let bezprostředně předcházejících roku, v němž se důchod přiznává. Do tohoto období se nezahrnují roky před rokem 1986. RO se postupně prodlužuje a plná délka třiceti let se týká důchodů přiznaných až v roce 2016. Hrubé příjmy jsou pro účely stanovení výše OVZ upraveny příslušnými přepočítacími koeficienty, které zohledňují inflaci i růst reálných mezd. Pro odhad výše důchodů používáme výpočet ze současné hrubé mzdy. Takto vypočtený OVZ se dále upravuje v rámci principu solidarity vyšších příjmových skupin s nižšími příjmovými skupinami tzv. redukcí, což způsobuje pokles relativní úrovně důchodu se vzrůstajícími příjmy započítatelnými pro účely důchodového pojištění (viz Tab. 2). Dospěje se tak k výpočtovému základu pro stanovení procentní výměry důchodu. [12], [13]

Tab. 2: Redukční hranice (pro období od 1. 1. do 29. 9. 2011)

Redukční hranice	
do částky 11.000 Kč	100 %
z částky nad 11.000 Kč do 28.200 Kč	30 %
z částky nad 28.200 Kč	10 %

Zdroj: [13]

U přehledu doby pojištění se rozlišují dva pojmy:

- a) **Doba pojištění** ve vlastním slova smyslu, kdy se za tuto dobu platí pojistné. Mezi nej důležitější zápočty těchto dob patří:
  - pracovní poměr s účastí na nemocenském pojištění,
  - služební poměr vojáků z povolání, příslušníků Policie ČR, příslušníků Vězeňské služby ČR, příslušníků Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční

styky a informace, příslušníků Celní správy ČR a příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR,

- členský poměr k družstvu s účastí na nemocenském pojištění,
- činnost osob samostatně výdělečně činných s účastí na důchodovém pojištění,
- výkon práce společníků a jednatelů pro společnost s ručením omezeným a komanditistů pro komanditní společnost,
- dohoda o pracovní činnosti,
- pracovní vztah uzavřený podle cizích právních předpisů,
- výkon funkce vyjmenovaných činitelů v zákoně č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění,
- výkon pečovatelské služby dobrovolnými pracovníky a výkon pěstounské péče pěstouny,
- výkon práce ve výkonu trestu odnětí svobody,
- doba dobrovolné účasti na důchodovém pojištění.

b) **Náhradní doba pojištění**, kdy se za tuto dobu pojistné neplatí.

V omezeném rozsahu se mezi nejdůležitější zápočty náhradních dob započítávají:

- doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole (Doba studia se počíná 1. lednem 2010 již za náhradní dobu nepovažuje. Jde-li o studium v letech 1996 – 2009, započítává se prvních šest let studia po dosažení 18 let věku z 80 %. Před rokem 1996 se studium po skončení povinné školní docházky do dosažení 18 let započítává plně, po dosažení 18 let se počítá nejvýše šest let, tato doba se ale nezapočítává plně, ale jen v rozsahu 80 %),
- doba nezaměstnanosti,
- doba příprav osob se změněnou pracovní neschopností nebo se zdravotním postižením pro pracovní uplatnění,
- doba výkonu civilní služby,
- doba pobírání plného invalidního důchodu a od roku 2010 invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně,
- doba pobírání nemocenských dávek.

V plném rozsahu se mezi nejdůležitější zápočty náhradních dob započítávají:

- péče o dítě, péče o bezmocnou osobu nebo péče o osobu, která je závislá na péči jiné osoby,
- doba výkonu vojenské služby.

Náhradní doba pojištění se pro vznik nároku na důchod a výši procentní výměry klasifikuje stejně jako standardní doba pojištění, avšak náhradní doby s omezeným rozsahem se pro účely výpočtu výše důchodu počítají pouze v rozsahu 80 %. [12]

1.4.4 Předčasný starobní důchod

Pojištěnec může požádat o tzv. předčasný starobní důchod. Nárok na přiznání tohoto druhu starobního důchodu vzniká v závislosti na dosaženém věku pojištěnce a na získání potřebné doby pojištění. Předčasný odchod do starobního důchodu je možný nejdříve ode dne, od kterého do dosažení důchodového věku chybí nejvýše tři roky. Přiznání předčasného starobního důchodu je trvalé, protože vylučuje nárok na řádný starobní důchod.

Pro výpočet předčasného starobního důchodu, na který vzniká nárok od 1. 1. 2010, platí podobné principy výpočtu jako pro řádný starobní důchod. Základní výměra zůstává stejná, a to 2 230 Kč. Výše procentní výměry se stanoví tak, že za každý celý rok doby pojištění náleží pojištěnci 1,5 % VPZ s tím, že takto stanovená výše se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku:

- o 0,9 % výpočtového základu za období prvních 720 kalendářních dnů,
- o 1,5 % výpočtového základu za období od 721. Kalendářního dne.

[13]

V příloze P III je pro ilustraci uvedena tabulka snižování procentní výměry předčasného starobního důchodu v závislosti na počtu kalendářních dnů, které chybějí do dosažení důchodového věku.

2 ALTERNATIVNÍ SPOŘÍCÍ NÁSTROJE FINANČNÍHO TRHU

V této části práce jsou rozebrány alternativní spořicí a investiční možnosti, které lze využít k dobrovolnému vytváření úspor na stáří nad rámec povinného státního důchodového systému.

2.1 Penzijní připojištění se státním příspěvkem

Penzijní připojištění se státním příspěvkem bylo zavedeno v roce 1994 jako určitá nadstavba nad základním systémem důchodového zabezpečení. Jedná se o finanční produkt, který má za cíl postupné nahromadění osobního kapitálu na osobním účtu. Smyslem je vytvořit přiměřeně vysokou sumu, tak abychom si naspořili dostatečně vysokou úložku a dodatečný příjem k starobnímu důchodu. Primární zaměření tedy představuje vytváření peněžních úspor na stáří.

Penzijní připojištění je vykonáváno specifickými finančními institucemi, které představují penzijní fondy ve formě akciové společnosti. Činnost penzijních fondů upravuje zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a jeho novelizovanými podmínkami. Penzijní fondy fungují na tzv. občanském (individualistickém) principu. Účastníkem se může stát osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky nebo s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice, která uzavře na přímém vztahu smlouvu s penzijním fondem. Součástí smlouvy je penzijní plán, který konkretizuje obecná ustanovení o penzijním připojištění ze zákona. Penzijní plán fondu stanovuje zejména druhy penzí a dalších dávek penzijního připojištění, podmínky nároku na dávky a jejich výplatu, způsoby výpočtu poskytovaných dávek, podmínky příspěvků, důvody vypovězení penzijního připojištění. [5], [14], [15]

Z hlediska příspěvků a dávek jsou penzijní plány v ČR založeny na systému s definovaným příspěvkem. Jedná se o systém osobních účtů jednotlivých účastníků. To znamená, že úhrn zaplacených příspěvků včetně případného podílu na výnosech hospodaření fondu a věku, od kterého se poskytuje penze, určuje možnou výši dávek, kterou bude účastník pobírat. Nevýhodou tohoto přístupu je, že žádný fond nemůže předem garantovat určitou výši dávek, protože důchod je vypočten až v závislosti na době dožití v okamžiku odchodu do důchodu.

U systému s dávkově definovaným penzijním plánem se můžeme setkat u invalidních penzí. Při zřizování tohoto typu připojištění je stanovena pevná dávka, kterou bude klient pobírat. Od výše této dávky bude následně penzijní fond odvozovat výši příspěvku, kterou bude účastník platit. [2], [6]

Ve vývoji penzijního připojištění se rozlišují dvě etapy, které rozdělují smlouvy o penzijním připojištění na „staré“ a „nové“. První etapa je vymezena od zavedení penzijního připojištění v roce 1994 do změn provedených novelou zákona č. 170/1999 Sb., která vnesla do penzijního připojištění kvalitativně nové prvky a zahájila tak novou etapu penzijního připojištění. Nové smlouvy mají na jedné straně určité zvýhodnění (zejména zvýšení státního příspěvku a daňového zvýhodnění), na straně druhé však určité zpřísnění podmínek nároků z penzijního připojištění (zvýšení věku pro vznik nároku na starobní penzi z 50 let na 60 let a stanovení minimální pojištěné doby na 5 let). [12]

2.1.1 Dávky penzijního připojištění

Penzijní fondy soustřeďují od účastníků příspěvky a dále je investují na finančních trzích. Při splnění podmínek daných penzijním plánem, mohou být z penzijního připojištění poskytovány nahromaděné peněžní prostředky včetně získaných výnosů v podobě těchto dávek [6], [5]:

- a) **Penze** – Penzí se rozumí pravidelná výplata peněžní částky po stanovenou dobu.
- **Starobní penze** je základní dávkou penzijního připojištění a musí být v rámci smlouvy poskytována vždy jako doživotní penze. Podmínkou přiznání nároku na výplatu starobní penze je získání starobního důchodu nebo dosažení věku stanoveného penzijním plánem. V současnosti platí, že účastník si musí spořit minimálně 5 let a po ukončení této doby musí být účastníkovi alespoň 60 let.
  - **Výsluhová penze** je dávka, na kterou má účastník nárok, pokud si ji sjednal, a umožňuje mu výběr části prostředků z fondu ještě před vznikem nároku na starobní penzi. Nárok vzniká po 15 letech spoření.
  - **Invalidní penze** umožňuje účastníkovi výběr peněz, jestliže spořil minimálně 5 let a zároveň mu byl státem uznán plný invalidní důchod ze sociálního pojištění.
  - **Pozůstalostní penze** vzniká v případě úmrtí účastníka, kdy podmínkou k přiznání je splnění minimální pojistné doby 3 let. Penze je vyplácena osobě, případně osobám uvedených ve smlouvě.

- b) **Jednorázové vyrovnání** – Umožňuje účastníkovi vybrat naspořené prostředky najednou včetně státních příspěvků, a podílu na výnosech fondu odpovídající z obou těchto částek.
- c) **Odbytné** – Tato dávka náleží účastníkovi, který spořil příspěvky alespoň 12 měsíců, nevznikl mu nárok na penzi a rozhodl se zcela ukončit penzijní připojištění. Odbytné představuje souhrn příspěvků a podílů na výnosech z hospodaření fondu. Součástí odbytného není státní příspěvek ani výnos z něj, ty se vrací zpět do státního rozpočtu.

2.1.2 Příspěvky a státní příspěvky

Penzijní připojištění je podporováno ze strany státu prostřednictvím státního příspěvku. Penzijní fond podává čtvrtletně žádost o poskytnutí státního příspěvku souhrnně za všechny účastníky, kterým náleží státní příspěvek. Státní podpora je převáděna ze státního rozpočtu ve prospěch individuálních účtů příslušných účastníků penzijního připojištění automaticky za každý řádně a včas zaplacený měsíční příspěvek. Výše státního příspěvku je upravena zákonem a odvíjí se od velikosti pravidelné měsíční úložky účastníka (viz Tab. 3 a Tab. 4). Minimální částka příspěvku je 100 Kč, zatímco horní hranice příspěvku není stanovena a závisí na rozhodnutí účastníka. Státní příspěvek se poskytuje pouze na příspěvek, který platí na penzijní připojištění účastník nebo jiná osoba (např. rodiče, příbuzní) s výjimkou zaměstnavatele. [14], [15]

Obr. 1: Tok prostředků u penzijního připojištění

Zdroj: [44]

Tab. 3: Státní příspěvek na „nové“ penzijní připojištění³

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku
100 až 199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 až 399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 až 499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více Kč	150 Kč

Zdroj: [15]

Tab. 4: Státní příspěvek na „staré“ penzijní připojištění⁴

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku	
	od 3. Roku	1. a 2. Rok
100 až 199 Kč	40 Kč + 32 % z částky nad 100 Kč	50 Kč
200 až 299 Kč	72 Kč + 24 % z částky nad 200 Kč	90 Kč
300 až 399 Kč	96 Kč + 16 % z částky nad 300 Kč	120 Kč
400 až 499 Kč	112 Kč + 8 % z částky nad 400 Kč	140 Kč
500 a více Kč	120 Kč	150 Kč

Zdroj: [12], [14]

2.1.3 Daňové zvýhodnění penzijního připojištění

U penzijního připojištění lze využít daňové zvýhodnění, které může uplatnit jak poplatník penzijního připojištění, tak zaměstnavatel, který přispívá příspěvků svému zaměstnanci na penzijní připojištění.

a) Daňové zvýhodnění pro účastníka

Od základu daně z příjmů fyzických osob ve zdaňovacím období lze odečíst platbu příspěvků poplatníka penzijního připojištění podle smlouvy o penzijním připojištění mezi poplatníkem a penzijním fondem. Částka, kterou lze odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených na penzijním připojištění za rok, sníženému o částku 6 000 Kč. Maximálně lze takto ročně odečíst příspěvek do výše 12 000 Kč. Pro plné využití daňového zvýhodnění je potřeba uhradit roční příspěvek v celkové výši 18 000 Kč (tzn. měsíční příspěvek ve výši 1 500 Kč.). [12]

³ Platí jak pro smlouvy sjednané již za účinnosti zákona č. 170/1999 Sb., tak i pro „staré“ smlouvy, kde se účastník penzijního připojištění a PF dohodly, aby tato smlouva odpovídala novelizovaným změnám.

⁴ Platí pro smlouvy sjednané do 30. 4. 2000, které odpovídají právní úpravě před účinností zákona č. 170/1999 Sb.

Tab. 5: Roční daňová úspora pro účastníka

Měsíční příspěvek účastníka	Roční souhrn příspěvků účastníka	Snížení daňového základu	Daňové zvýhodnění (15 % sazba daně z příjmu FO)
500 Kč	6 000 Kč	0 Kč	0 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	6 000 Kč	900 Kč
1 500 Kč	18 000 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč

Zdroj: vlastní zpracování [13], [16]

b) Daňové zvýhodnění z placených příspěvků pro zaměstnavatele

Příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance je daňově uznatelným nákladem v jakékoliv výši. Současně příspěvek až do výše 24 000 Kč ročně (souhrnný limit pro příspěvky na soukromé životní pojištění a penzijní připojištění) nepodléhá placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Podmínkou daňové uznatelnosti placených příspěvků v nákladech zaměstnavatele je zakotvení nároku zaměstnanců vyplývající z jeho uvedení v kolektivní smlouvě, vnitřním předpisu zaměstnavatele anebo v pracovní či jiné smlouvě. [5], [29]

Zaměstnavatel získá při přispívání na penzijní připojištění, oproti klasickému navýšení hrubé mzdy zaměstnance, úsporu na nákladech za odvod pojistného na sociální zabezpečení a zároveň zaměstnanec z tohoto poskytovaného příspěvku získá vyšší čistý příjem než v případě navýšení hrubé mzdy. Tab. 6 uvádí příklady úspor nákladů pro zaměstnavatele.

Tab. 6: Roční úspora nákladů pro zaměstnavatele

Příspěvek zaměstnavatele		Roční úspora		Daňová úspora za rok 2011 (19 % sazba daně z příjmu PO)	Roční úspora celkem
měsíční	roční souhrn	sociální pojištění (25 %)	zdravotní pojištění (9 %)		
500 Kč	6 000 Kč	1 500 Kč	540 Kč	1 140 Kč	3 180 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	3 000 Kč	1 080 Kč	2 280 Kč	4 080 Kč
1 500 Kč	18 000 Kč	4 500 Kč	1 620 Kč	3 420 Kč	6 120 Kč
2 000 Kč	24 000 Kč	6 000 Kč	2 160 Kč	4 560 Kč	8 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování [13], [16], [17]

2.1.4 Investiční aktivity penzijních fondů

Penzijní připojištění lze charakterizovat jako dlouhodobý méně rizikový investiční nástroj. Bezpečnost systému penzijního připojištění je regulována hned celou řadou právních norem a státního dozoru zaměřená zejména na udělování povolení k činnosti penzijních fon-

dů a kontrolu jeho hospodaření. Regulace vymezuje poměrně úzké mantinely pro podnikatelské aktivity penzijního fondu, zejména operace pro investování na finančním trhu, kdy penzijní fond disponuje s penězi svých účastníků. Omezeným spektrem finančních aktivit je zabezpečena jak bezpečnost, kvalita a likvidita, tak rentabilita skladby finančního umístění jako celku.

Zákonné bezpečnostní omezení určuje limity na složení investičního portfolia. Peněžní prostředky penzijního fondu mohou být umístěny zejména do:

- státních dluhopisů (bez limitu),
- mezinárodních bankovních dluhopisů (dluhopisy členských zemí OECD),
- podílových listů otevřených podílových fondů,
- cenných papírů,
- movitých věcí, které představují záruku bezpečného uložení peněžních prostředků,
- nemovitostí, které poskytují záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a sloužících zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení,
- vkladů na bankovní účty (max. 10 % majetku penzijního fondu u jedné banky).

Penzijní fond nesmí nakupovat akcie jiných penzijních fondů nebo vydávat dluhopisy. Zákon současně vymezuje podmínky, za jakých může penzijní fond kupovat nebo prodávat cenné papíry, jakým způsobem má oceňovat movité i nemovité věci, a kdy fond může použít majetek penzijního fondu k zajišťovacím obchodům (zejména derivátové a opční operace).

Většina výnosů z hospodaření lze použít pouze ve prospěch účastníků penzijního připojištění. Nejméně 5 % zisku fondu je na základě zákona přidělováno do rezervního fondu, maximálně 10 % se může rozdělit ve prospěch akcionářů penzijního fondu a zbývající část zisku se použije ve prospěch účastníků penzijního připojištění. [5], [14]

2.2 Životní pojištění

Životní pojištění zahrnuje krytí rizik ohrožující životy lidí, kdy jsou kryta dvě základní rizika, a to riziko úmrtí (rizikové pojištění) a riziko dožití (rezervotvorné pojištění).

Prvotní důvod vzniku pojištění bylo jeho využití jako nástroje finanční eliminace negativních důsledků nahodilostí, protože každodenní život s sebou přináší obrovské množství rizik a nebezpečí (jde o tzv. věčný pojistný trh). Lidé stále častěji pocítují potřebu chránit sami sebe, kdy hlavní přínos pojištění spatřují v poskytnutí finanční náhrady a zmírnění

důsledků díky pojistné ochraně při předčasném úmrtí, onemocnění. V rámci pojištění pro případ smrti se uplatňují výplaty pojistného plnění v případě pojistných událostí, které se dotýkají života pojištěných osob například při zajištění jistiny úvěru nebo finanční zabezpečení pozůstalých pojištěného. Další rozvoj životního pojištění je ovlivněn snahou pojišťoven nabídnout produkty s pokrytím široké škály životních rizik. Pojišťovny nabízí možnost sjednání různých připojištění rizik neživotního charakteru například pojištění úrazu, invalidity, vážných nemocí, dlouhodobé péče. Pojišťovny tak plní funkci stabilizátora ekonomické úrovně podniků a životní úrovně obyvatelstva.

Druhý a stále častější význam životního pojištění je spojen s pojištěním pro případ dožití. Rozšiřuje se tak funkce tzv. rezervotvorného pojištění (jde se o tzv. investiční pojištění trh). Jedná se o shromažďování, rozdělování a investování dočasně volných peněžních prostředků na finančním trhu s cílem jejich zhodnocení. Zvýšení snahy uplatnit pojištění jako spořicího a investičního nástroje umocňuje i podpora ze strany státu ve formě daňových výhod. [3], [4], [5]

2.2.1 Kalkulace a alokace pojistného

Kalkulaci pojistného neboli cenu životního pojištění, lze podle způsobu použití přijatého pojistného k zabezpečení pojistného plnění pojistitele rozdělit podle druhu životního pojištění. Pojistné u kapitálového pojištění dělí pojistné na rizikovou a ukládací (rezervotvornou) část a na správní poplatky.

Velikost netto pojistného v kapitálovém životním pojištění je určena faktory:

- volba typu pojištění a velikost sjednané pojistné částky (výše je závislá na finančních možnostech a potřebách pojištěného), délka pojistné doby,
- úroveň technické úrokové míry (kritérium výnosnosti představuje roční garantované minimální zhodnocení, které je v současnosti ve výši 2,4 %),
- ohodnocení rizika – pravděpodobnost úmrtí (faktory jako jsou věk, ve kterém pojištěný vstupuje do pojištění, délka pojistné doby a pohlaví, se kalkuluje pomocí statistických úmrtnostních tabulek, dále pak rozhoduje zdravotní stav a způsob života pojištěného při vyplňování zdravotního dotazníku),
- indexace pojistné částky na základě dobrovolného zvyšování pojistného v závislosti na meziroční míře inflace (zohlednění inflace je důležité u dlouhodobějších pojiště-

ní spořivého charakteru, případně dalším protiinflačním krokem může být modifikace produktů životního pojištění pomocí univerzálního životního pojištění).

Pojištění funguje tak, že ze zaplaceného pojistného jsou odečteny náklady na krytí pojistné ochrany a správní (administrativní) poplatky. Zbývající část pojistného je použita na tvorbu kapitálové hodnoty (rezervy pojištění). [4], [5]

Pro představu, jak se rozděluje pojistné u životního pojištění, jsou v příloze P IV rozkresleny alokace placeného pojistného.

2.2.2 Daňové zvýhodnění životního pojištění

Daňové zvýhodnění se týká tzv. kvalifikovaných životních pojištění splňující určité znaky stanovené s ohledem na roli pojištění pro spoření na stáří.

Kvalifikovaná pojištění jsou vymezena těmito kritérii:

- jedná se o pojištění obsahující krytí rizika dožití (spořivou složku),
- v pojistné smlouvě je sjednáno datum výplaty pojistného plnění při dožití se nejdříve pro věk 60 let a rozhodující délka pojistné doby je minimálně 5 let,
- pojistník je současně pojištěným,
- u pojistných smluv s pevně sjednanou pojistnou částkou je minimální částka, na kterou je pojistka sjednaná – pro pojištění od 5 do 15 let tato částka činí 40 000 Kč, a nad 15 let tento limit představuje 70 000 Kč,
- daňově neuznatelná je část pojistného připadající na případně sjednaná připojištění.

Daňová podpora se uplatňuje ve formě možnosti odpočtu zaplaceného pojistného ze základu daně z příjmu jak u pojištěného, tak u jeho zaměstnavatele, pokud svému zaměstnanci přispívá na životní pojištění. Pojištěný může odečíst ze základu daně z příjmu maximálně 12 000 Kč za rok. Zaměstnavatel může do nákladů zahrnout příspěvky v jakékoliv výši a současně až do výše 24 000 Kč za rok (společný limit pro příspěvky na životní pojištění a penzijní připojištění) zaměstnanec z tohoto příspěvku neplatí sociální ani zdravotní pojištění. [32],[5], [7]

2.2.3 Druhy rezervotvorných životních pojištění

Níže jsou popsány základní druhy životního pojištění s tvorbou úspor na stáří.

a) Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je pojištění pro případ dožití se sjednaného věku s výplatou pojistné částky, tzv. základního důchodu (toto pojištění je charakteristické právě tím, že se nesjednávají na pojistnou částku pro případ dožití, ale na roční důchod). Pojistné plnění je vypláceno přímo pojištěnému ve formě pravidelného doživotního důchodu, případně důchodu po stanovenou dobu nebo ve formě jednorázového plnění. V případě úmrtí pojištěného je vyplaceno obmyšlené osobě zaplacené pojistné s případným podílem na zisku. [4], [5]

b) Kapitálové (smíšené) životní pojištění

Kapitálové pojištění je oproti klasickému životnímu pojištění více variabilní. Může být sjednáno na různé pojistné částky s kombinací pojištění pro případ smrti a dožití. Pojištění mohou být navíc rozšířena o krytí dalších rizik. Pojišťovna garantuje pojistníkovi vyplatit sjednanou pojistnou částku včetně garantovaného zhodnocení po skončení pojistné doby nebo garantuje vyplacení této částky obmyšlené osobě při úmrtí pojištěného. [5]

c) Univerzální (flexibilní) životní pojištění

Univerzální životní pojištění vzniklo úpravou kapitálového pojištění a skládá se také jak z rizikové složky, tak i z části pro tvorbu kapitálové hodnoty s TÚM. Samozřejmostí je rozšíření rozsahu pojistné ochrany o různé formy připojištění, přičemž pojištění umožňuje pojistníkovi vysokou flexibilitu při změně rozsahu pojistné částky, pojistné ochrany a výše pojistného dle jeho aktuálních potřeb a finančních možností. [5], [7]

d) Investiční životní pojištění

Jedná se o spojení smíšeného životního pojištění s investováním prostřednictvím otevřeného podílového fondu. Na rozdíl od předchozích druhů pojištění je IŽP charakteristické tím, že se u něj nekalkuluje garantovaná technická úroková míra. Při dožití se konce pojištění částka výplaty pojistného plnění není předem známá ani garantovaná, protože míra zhodnocení investovaných prostředků závisí na pohybu kurzu podkladových aktiv na finančních trzích.

Pojišťovny nabízí různé investiční strategie lišící se výnosovým potenciálem a mírou rizika. Strategii, kterou si klient zvolí (portfolio, které si nastaví), může v průběhu trvání pojištění měnit v závislosti na měnící se situaci na jednotlivých finančních trzích.

Vybírat může obvykle z několika základních fondů. Klient pojišťovny si tak může sám vybrat, co je pro něj nejpříjemnější. Zda chce investovat do rizikovějších fondů s potenciálně vyšším výnosem, ale i s případnou ztrátou, nebo bude investovat do fondů s nižším rizikem a pravděpodobně i s nižším zhodnocením. Klient může své investice diverzifikovat a část svých prostředků investovat riskantně a část s nižším rizikem. Navíc si může měnit i poměr peněz vložených na rizikovou a na investiční složku pojištění. Záleží na něm, zda upřednostňuje více pojistnou ochranu nebo investici. Mezi základní fondy, které jsou rozděleny na podílové jednotky, obvykle patří akciový fond, fond obligací, peněžní fond, fond státních cenných papírů, fond cizích měn, různé smíšené fondy. Každá podílová jednotka představuje nárok na předepsaný podíl příslušného investičního fondu.

Pojištěnému vede pojišťovna individuální korunový účet, na který plyne zaplacené pojistné. Z přijatého pojistného jsou nakoupeny podílové jednotky, které určují hodnotu individuálního účtu klienta podle zvolené investiční strategie. Pojišťovna si strhává náklady na krytí pojistné ochrany a správní poplatky. Rozdělení nakupovaných jednotek mezi jednotlivé investiční fondy určuje alokační poměr, který si klient může upravovat.

V případě úmrtí pojištěné osoby je dle individuálních podmínek pojišťoven vyplacena pojistná částka nebo aktuální hodnota individuálního účtu, případně obojí. V případě dožití je vyplacena vždy aktuální hodnota podílových jednotek. [4], [5], [7]

2.2.4 Investiční pojistný trh

Pojistně technické rezervy, které pojišťovny s provozováním životního pojištění tvoří, investují na finančním trhu. Pojišťovny jsou proto z tohoto pohledu brány jako významní investoři finančního trhu. Každá pojišťovna má svou vlastní investiční politiku se snahou zhodnotit dočasně volné finanční prostředky. Při finančním umístění aktiv je pojišťovna povinna dodržovat zásady bezpečnosti, rentability, likvidity a diverzifikace. [3], [5]

Státní regulace a legislativa ovlivňují možné způsoby investování, které jsou vyjmenovány v Zákoně o pojišťovnictví [18]:

- a) dluhopisy vydané členským státem EU nebo jeho centrální bankou a dluhopisy, za které převzal záruku členský stát,
- b) dluhopisy vydané bankami a obdobnými úvěrovými institucemi členských států,
- c) kotované dluhopisy vydané obchodními společnostmi,

- d) pokladniční poukázky,
- e) kotované komunální dluhopisy,
- f) půjčky, úvěry a jiné pohledávky, jejichž splnění je zajištěno bankovní zárukou,
- g) směnky, jejichž splnění je zajištěno bankovním směnečným ručením nebo bankovním avalem,
- h) nemovitosti na území členských států,
- i) hypoteční zástavní listy,
- j) kotované akcie,
- k) vklady a vklady potvrzené vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem u bank, které mají povolení působit na území členských států jako banka,
- l) předměty a díla umělecké kulturní hodnoty oceněná nejméně 2 znalci, za podmínky jejich pojištění pro případ poškození, zničení, ztráty nebo odcizení u jiné pojišťovny,
- m) dluhopisy vydané Evropskou investiční bankou, Evropskou centrální bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj,
- n) cenné papíry vydané jednotkou kolektivního investování,
- o) zahraniční cenné papíry, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj,
- p) půjčky pojištěným, kteří uzavřeli s pojišťovnou smlouvu na životní pojištění,
- q) zajišťovací deriváty,
- r) pohledávky za zajišťovnami.

2.3 Investování

Při investování volných finančních prostředků je třeba si promyslet vzájemné vztahy mezi výnosem, rizikem a stupněm likvidity. Všechna pravidla, zásady a nástroje pro rozhodování na kapitálových trzích jsou tak ve své podstatě koncentrována mezi faktory čas, výnos a bezpečnost, které se zobrazují pomocí tzv. magického trojúhelníku v investičním prostoru (viz. Obr. 2).

Obr. 2: Magický trojúhelník v investičním prostoru

Zdroj: [36]

Racionálně uvažující investor si sestavuje portfolio, aby minimalizoval rizika spojená s investováním a také proto, aby našel nejlepší možný poměr výnosů k rizikům. Hierarchie bezpečnosti jednotlivých druhů finančních investic je řazena do tzv. bezpečnostní pyramidy. Je uvedena na Obr. 3, kde u základu jsou ty nejbezpečnější a na vrcholu pak ty, které vykazují nejvyšší stupeň rizika. [10]

Obr. 3: Bezpečnostní pyramida

Zdroj: [36]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

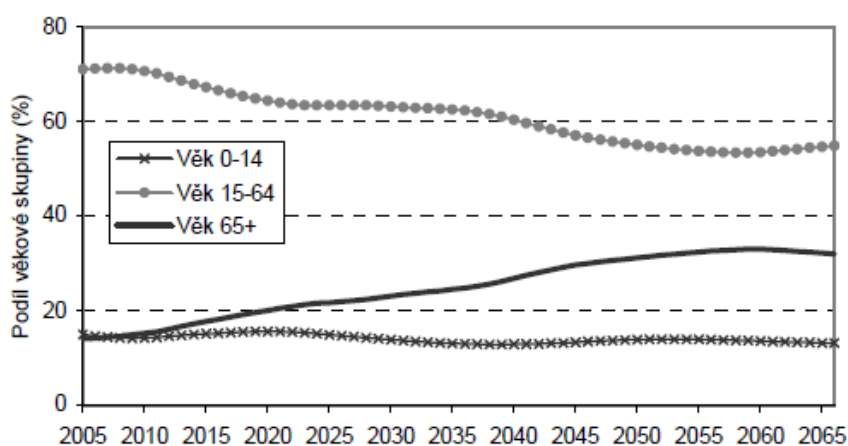
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ

V současné době se důchodové pojištění potýká s řadou problémů jak v oblasti financování, tak za závažné je nutno považovat i nesrovnalosti ve vnitřních strukturálních vztazích celého systému. Zejména se jedná o problematiku výše a relace jednotlivých důchodů, sociální solidarity, náhradních a vyloučených dob, předčasných důchodů apod. K řešení všech těchto zásadních bodů je nutný konsensus napříč nejširším spektrem politické reprezentace. [8]

3.1 Populační vývoj České republiky

V České republice, podobně jako ve všech vyspělých státech, je demografický vývoj nepříznivý. Výsledky střední prognózy Českého statistického úřadu týkající se změn věkové struktury obyvatelstva ukazují, že v nadcházejících letech bude základním rysem vývoje populace jeho další stárnutí způsobené rostoucím věkem dožití. Střední délka života činila v roce 2008 74,0 let u mužů a 80,1 let u žen, prognóza pro počátek roku 2066 očekává růst naděje dožití při narození věk na úrovni 86,5 let pro muže a 91,0 pro ženy. Průměrný věk populace činil k 1. 1. 2009 celkem 40,5 let, prognóza pro počátek roku 2066 očekává průměrný věk na úrovni 49,0 let (muži 47,8 a ženy 50,2 let). Jedna třetina osob bude starší 65 let, jejich zastoupení se více jak zdvojnásobí. Nejrychleji bude přibývat osob v nejvyšším věku, počet osob ve věku nad 85 let se do roku 2066 zvýší na 7,5 násobek. Početně se tak vyrovná podíl občanů v ekonomicky aktivním a neaktivním věku. Predikce vývoje podílu věkových skupin v období 2005 až 2066 v předproduktivním (věk 0-14 let), produktivním (věk 15-64 let) a postproduktivním (věk 65 a více let) věku je vyobrazen na Obr. 4.

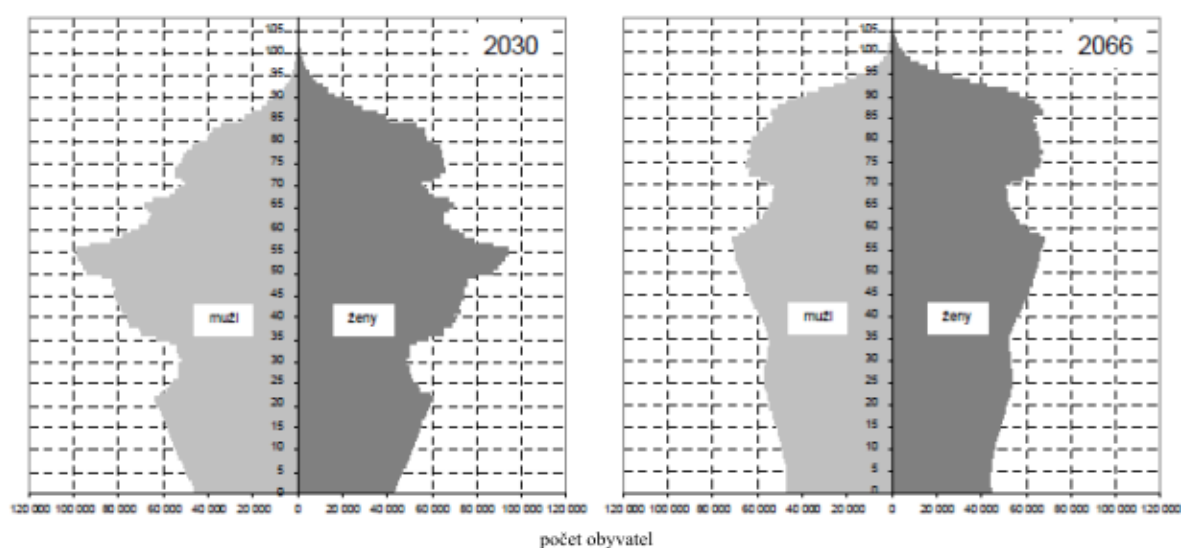
Obr. 4: Podíly věkových skupin v letech 2005 až 2066

Zdroj: [26]

Z analýzy porodnosti vyplývá plynulý růst plodnosti z 1,50 na úroveň 1,65 v roce 2025 a dále pak na 1,72 v roce 2050 se současným růstem průměrného věku matek do vyššího věku (z nynějších 29,3 na 31,0 let). Po zbývajícím období (2051-2065) se počítá se stagnací na úrovni roku 2050. Vývoj počtu obyvatel ČR předpokládá růst do roku 2030, kdy dosáhne 10,91 mil. Obyvatel. K počátku roku 2066 bude klesat na hodnotu 10,67 mil. obyvatel. Populace tak bude zaznamenávat přirozený úbytek. Tento trend nezvrátí ani masivnější příliv imigrantů ze zahraničí. Při srovnání věkových pyramid na Obr. 5 můžeme pozorovat očekávaný regresivní trend vývoje věkového složení populace.

Obr. 5: Očekávané věkové složení obyvatelstva v letech 2030 a 2066

Zdroj: [26]

Snižování (případně stagnace) porodnosti spolu se zvyšováním podílu občanů čerpajících důchody vyúsťuje ve snižování počtu ekonomicky aktivních občanů, kteří mohou na penze stávajícím důchodcům přispívat a nutí tak vládu posouvat hranice odchodu do důchodu. Tento problém by měla vyřešit reforma důchodového systému, která přesune část zátěže ze státu na samotné obyvatele a povede ke stabilizaci sociálního systému tak, aby nedocházelo k neudržitelnému zvyšování mandatorních výdajů, na něž nejsou finanční zdroje.

Systém sociálního zabezpečení byl nastaven před více než sto lety, kdy se doba, kdy byl jedinec v důchodu, počítala na roky, v dnešní době je to dvacet i více let. Dnes připadá na jednoho důchodce 1,8 ekonomicky aktivních lidí (plátců sociálního pojištění). Pokud se systém neupraví, v roce 2050 to bude podle posledních analýz jen asi 1,2. S tímto výhledem není možné současný model průběžného systému financování dlouhodobě udržet. [39]

3.2 Etapy důchodové reformy

Důchodového pojištění potřebuje změny, protože již nedokáže dlouhodobě čelit očekávanému negativnímu demografickému vývoji. Proto se mluví o reformě důchodového systému jako o klíčovém tématu. V roce 2006 byla uzavřena „Koaliční dohoda“ mezi ODS, KDU - ČSL a SZ, která obsahuje záměr provést důchodovou reformu ve třech etapách. Každá z etap je zaměřena na určitou část důchodového systému. První etapa je už schválena a je účinná od 1. 1. 2010. Druhá a třetí etapa teprve čeká na schválení. [30], [41]

Jednotlivé kroky důchodové reformy jsou popsány v samostatných podkapitolách. Dále je popsána schválená tzv. malá důchodová reforma, která není součástí žádné z etap důchodové reformy, proto je uvedena v samotné podkapitole, a která přinese změny s účinností od 30. 9. 2011.

3.2.1 První etapa

V červenci 2008 byl schválen Parlamentem zákon č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s účinností v zásadě od 1. ledna 2010.

Schválené koncepční změny základního důchodového pojištění připravené v rámci první etapy důchodové reformy představují především novelizované parametry státního důchodového pojištění. Změny podstatným způsobem přispějí ke zlepšení finanční udržitelnosti systému a významně oddálí okamžik, kdy výdaje na důchody v daném roce převyší příjmy z pojistného na důchodové pojištění. V příloze P V je vidět srovnání, které se týká výdajů na důchody v % HDP před a po přijetí parametrických úprav, a dále pak vývoj salda důchodového systému v % HDP před a po přijetí parametrických úprav.

Přehled nejvýznamnějších schválených opatření:

- plynulé pokračování postupného zvyšování důchodového věku (viz příloha P II),
- postupné prodloužení potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod (viz příloha P I),
- postupné omezení zápočtu náhradních dob pojištění pro nárok na starobní důchod (např. zrušení doby studia jako náhradní doby pojištění),
- zvýhodnění výdělečné činnosti (možnost souběhu výdělečné činnosti a pobírání starobního důchodu v plné výši nebo při pobírání tohoto důchodu v poloviční výši),

- ze zákona mizí podmínka stanovená pro nárok na výplatu starobního důchodu vedle příjmu z výdělečné činnosti spočívající v nutnosti sjednat pracovněprávní vztah nejdéle na dobu jednoho roku,
- byly zavedeny tři stupně invalidity v závislosti na procentním poklesu pracovní schopnosti. [30], [41]

3.2.2 Malá důchodová reforma

Velmi důležitou změnou, která se v poslední době udála, je schválení tzv. malé důchodové reformy, která mění výpočet penzí. Pod pojmem malá důchodová reforma je označován návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Hlavním důvodem zpracování návrhu je nález Ústavního soudu publikovaný pod č. 135/2010 Sb., který s odloženou účinností na 30. září 2011 zrušil ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění.

Malá důchodová reforma reaguje na rozhodnutí ÚS, které vládě přikázalo upravit vyplácení důchodů více podle principu zásluhovosti a méně podle principu sociální solidarity. Rozhodnutí ÚS zcela zásadně mění způsob výpočtu důchodů, které budou přiznávány v období počínajícím dnem účinnosti zákona. Návrh zákona stanovuje změnu určování a aplikaci redukčních hranic nikoli v konkrétně vyjádřených částkách, ale jako určité, v čase se konkrétně měnící, procentní podíly průměrné mzdy definované pro daný kalendářní rok a stanovuje i pravidla pro jejich použitelnost měnící se v čase.

Dále by se měl podle malé důchodové reformy postupně prodlužovat věk pro odchod do penze. Letošní čtyřicátníci budou podle novely odcházet do penze v 66 letech, lidé narození v roce 1977 až v 67 letech, což je dosavadní horní hranice. Novela počítá s tím, že mladší ročníky by odcházely do důchodu ještě později, dnešní desetileté děti například v 71 letech, děti narozené v příštím roce pak až v 73 letech, tedy v roce 2085.

Podíváme-li se na ostatní změny, jde především o:

- parametrický vztah výše základní výměry vůči průměrné mzdě,
- zavedení dalšího pásma snížení procentní výměry u předčasných starobních důchodů,
- zkrácení období pro možnost opětovného vzniku nároku na vdovský nebo vdovecký důchod,
- jednoznačnější stanovení pravidel pro valorizaci vyplácených důchodů. [35], [43], [28]

3.2.3 Druhá etapa

V rámci druhé etapy důchodové reformy má dojít ke změně financování státního důchodového pojištění a soukromých důchodů z dobrovolného pilíře (penzijní připojištění se státním příspěvkem, životní pojištění).

Opatření, které mají v rámci druhé etapy proběhnout, by měla zejména:

- vytvořit další motivace pro účast v doplňkovém připojištění (např. rozšíření portfolia fondů s možností získat vyšší výnos),
- zprůhlednit systém pro účastníky,
- ve státním důchodovém pojištění vytvořit rezervy pro důchodovou reformu.

Klíčovým bude nový zákon o penzijním spoření, který přinese tyto změny:

- minimální výše příspěvku bude 100 Kč,
- úprava parametrů stávající státní podpory (minimální státní příspěvek 90 Kč se bude pojit s třistakorunovým vkladem a maximální státní příspěvek se zvýší ze současných 150 Kč na 230 Kč, k získání bude třeba měsíční úložky ve výši 1 000 Kč),
- daňová podpora se bude vztahovat pouze na měsíční vklady účastníka v rozmezí 1 000 až 1 500 Kč (oproti současným 500 až 1 000 Kč),
- nebude se mluvit o penzijních fondech, ale o penzijních společnostech,
- zaměstnavatel nebude smět ovlivnit zaměstnance při výběru penzijní společnosti,
- penzijní společnost bude moci účtovat poplatek za převod prostředků k jiné penzijní společnosti,
- účastník si bude moci vybrat vzhledem ke své averzi vůči riziku mezi několika fondy s různou investiční strategií,
- dojde k oddělení majetku akcionářů a účastníků (protože neoddělený majetek účastníků penzijního připojištění a samotných penzijních fondů, umožňuje penzijním fondům odečítat veškeré své náklady, včetně marketingových, z majetku účastníků). [30], [41], [38]

Tab. 7: Plánovaný státní příspěvek na penzijní připojištění

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku
300 Kč	90 Kč
301 až 999 Kč	90 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
1 000 a více Kč	230 Kč

Zdroj: vlastní zpracování [33]

3.2.4 Třetí etapa

Třetí etapa důchodové reformy umožní pojištěncům volbu dobrovolného vyvázání části prostředků ze současného základního důchodového pojištění do soukromého systému, tj. zavedení možnosti opt-out. Vytvořeným kapitalizačním pilířem s fondovým financováním bude pojištěncům dána možnost diversifikovat zdroje pro jejich příjmy ve stáří. [30], [41]

3.3 Vládní návrh důchodové reformy

Reformu můžeme rozdělit na tzv. malou a velkou reformu. Malá důchodová reforma je v podstatě úprava výpočtu důchodu podle nálezu ÚS, dává pevnější a jasnější pravidla pro stanovení výše důchodu a jeho zvyšování v době výplaty. Dále dává jasný signál, že bude docházet k prodlužování období ekonomické aktivity směrem do vyššího věku. Velká důchodová reforma otevírá možnost volby občanů směrem k jejich zabezpečení ve stáří a tím posiluje osobní zodpovědnost za toto zabezpečení. [42]

V návrhu penzijní reformy je cílem rozložit rizika a umožnit lepší zhodnocení spoření na stáří vytvořením víceúrovňové soustavy. Základ nové struktury penzijního systému bude tvořit současný průběžný systém (tzn. první pilíř), do něhož přispívá ekonomicky aktivní generace, avšak jeho role má klesnout. Občanům bude umožněn vstup do nově zřízeného kapitalizačního pilíře (tzn. druhý pilíř), jež bude založen na dobrovolné účasti, avšak s tím, že od okamžiku vstupu bude povinnost setrvání až do důchodového věku.

Při využití druhého pilíře bude část povinných odvodů z nynějšího pojistného ve výši 3 % vyvedena na individuální účet u penzijní společnosti. Podmínkou však budou další dodatečné vlastní platby minimálně ve výši 2 % ze základu pro výpočet odvodu na sociální pojištění. Správci prostředků budou penzijní společnosti, které budou vznikat buď transformací stávajících penzijních fondů, anebo jako nové subjekty. Penzijní společnosti povinně nabídnou čtyři fondy, které se budou lišit investičními limity, strukturou spravovaného portfolia a s tím spojeným investičním rizikem:

- fond státních dluhopisů bude investovat většinu obhospodařovaných prostředků do českých státních dluhopisů a v menší míře i do státních dluhopisů zemí EU a OECD splňujících určitá kvalitativní kritéria,
- konzervativní fond bude investovat do dluhopisů členských států EU a srovnatelně bezpečných dluhopisů, a dále do nástrojů peněžního trhu, fondů peněžního trhu a jiných obdobně likvidních aktiv,

- vyvážený a dynamický fond budou moci oproti konzervativnímu fondu navíc investovat část prostředků také do akcií a cenných papírů kolektivního investování, přičemž u dynamického fondu bude rozsah vhodných aktiv širší (až 80 %), než u vyváženého fondu (až 40 %).

Penzijní společnost bude povinna zabezpečit automatický přesun vkladů, aby byly prostředky účastníka umístěny 10 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo ve vyváženém fondu a 5 let před dosažením důchodového věku v konzervativním fondu.

Další 1 % by pak lidé mohli dobrovolně posílat ve prospěch svých rodičů, ale zatím tento návrh není odsouhlasený. Důchod se tak bude moct skládat ze tří složek (základní a procentní výměra z prvního pilíře plus anuita z druhého pilíře).

Ve stávajícím třetím pilíři dojde ke změnám. Občanům zůstane možnost účastnit se třetího pilíře s možností kdykoli vstoupit i vystoupit, s tím, že nárok na státní příspěvek a daňové úlevy je podmíněn setrváním do doby dosažení důchodového věku. V rámci reformy dojde k oddělení majetku stávajících účastníků penzijního připojištění od majetku správce. Stejně jako ve druhém pilíři budou i v případě třetího pilíře spravovat fondy penzijní společnosti.

Komu dnešní systém vyhovuje, a již si například v rámci penzijního připojištění sám spoří nad rámec zákonem daného pojistného, nemusí nic měnit, ale je potřeba počítat s tím, že při narůstajícím počtu důchodců budou starobní důchody vydávané z prvního pilíře za 20 až 30 let nižší než dnes. Člověk, který jde nyní do důchodu a celý život vydělával průměrnou mzdu, dostane starobní důchod ve výši zhruba 40 % předchozího hrubého příjmu.

Náklady důchodové reformy a výpadek příjmů z odvodů do státního systému by se měly zaplatit vyšší daní z přidané hodnoty. Důchodová reforma se tak dotkne díky zvýšení daně všech bez rozdílu. [19], [37], [38] [39], [40], [42]

V příloze P VI je uvedeno srovnání současného stavu důchodového pojištění s principy vládního návrhu důchodové reformy.

4 ANALÝZA MOŽNÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ III. PILÍŘE

Na finančním trhu je mnoho způsobů, jak si zajistit dodatečné příjmy. Tato část práce je zaměřena především na analýzu penzijního připojištění a životního pojištění, které je možné využít ke spoření a zajištění se na důchod. Vzhledem k nereálnému srovnání všech nabízených produktů jednotlivých finančních institucí se tato kapitola zaměří hlavně na základní parametry a obecně použitelné informace, které by měly být u daných finančních produktů v základu obdobné. U jednotlivých podkapitol jsou popsány výhody a nevýhody spojené s daným produktem.

4.1 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění se státním příspěvkem představuje dobrovolný doplňkový systém. V současné době na našem trhu působí deset penzijních fondů, které se mezi sebou liší na „první pohled“ minimálně, ale opak je pravdou. Podmínky PF jsou sice nastaveny velice podobně, což ovlivňuje především legislativní úprava. Přesto se při výběru PF vyplatí před uzavřením nové smlouvy sledovat parametry, které se mohou podepsat na zhodnocování vložených příspěvků. Pokud již smlouvu máte uzavřenou, je možné uvažovat o odchodu k jinému fondu, pokud stávající fond vykazuje dlouhodobě podprůměrné hodnoty. Nicméně je nutné upozornit, že pokud by byla smlouva u dosavadního penzijního připojištění sjednána před méně než pěti lety, musí se za změnu fondu zaplatit podle zákona až 800 Kč (záleží na jednotlivých PF, jaký poplatek vybírají).

PF lze hodnotit podle těchto faktorů:

- náklady příštích období,
- celková nákladovost fondů,
- kapitálová přiměřenost fondů,
- v minulosti připsané zhodnocení.

Hlavním rozdílem, o který se potenciální účastník penzijního připojištění zajímá, je úrok, tedy zhodnocení, kterého dosáhnul PF za uplynulé období. Historický vývoj výkonnosti jednotlivých fondů za dobu od založení až do roku 2010 ve srovnání s vývojem inflace je podrobněji uveden v tabulce v příloze P VII, kde můžeme pozorovat zhodnocování jednotlivých fondů v jednotlivých letech většinou o něco málo vyšší než je vývoj inflace.

Tab. 9 přehledně uvádí průměrný výnos jednotlivých PF (bez započtení státních příspěvků) a průměrný vývoj inflace za poslední 3 roky (2008 - 2010), za posledních 5 let (2006 -

2010) a za posledních 10 let (2001 - 2010). Minulé výnosy samozřejmě nejsou zárukou budoucích výnosů, avšak pohled do minulosti dává představu o tom, jak se jednotlivým fondům daří zhodnocovat prostředky. Investiční strategii za sledovaná období nejlépe zvládá Allianz PF a Generali PF, naopak nejhůře je na tom ČSOB PF Stabilita. Červená čísla v tabulce upozorňují na dosavadní zhodnocování PF, které za pozorovaná období nepokrývají míru inflace a místo reálného výnosu tak dochází k znehodnocení vložených příspěvků. Nejhůře dopadlo hodnocení uplynulých 3 let, kde nedošlo u všech PF, s výjimkou Allianz PF, k reálnému zhodnocení. Na tomto stavu nízkého zhodnocování se podílí především rok 2008, kdy došlo na trzích k finanční krizi a zhodnocování PF zdaleka nedosáhlo velmi vysoké úrovně inflace. Zelená čísla vyzdvihují PF, který v pozorovaném období měl nejvyšší výnos.

Tab. 8: Průměrné výnosy PF a vývoj inflace za sledované období (v %)

Penzijní fond	Průměr za poslední 3 roky	Průměr za posledních 5 let	Průměr za posledních 10 let
AEGON Penzijní fond, a.s.	2,6	x	x
Allianz penzijní fond, a.s.	3,03	3,04	3,23
AXA penzijní fond, a.s.	1,16	1,63	2,6
ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.	0,68	1,35	2,95
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	0,97	1,62	2,49
Generali penzijní fond, a.s.	2,17	2,87	3,29
ING Penzijní fond, a.s.	0,75	1,67	2,78
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	1,13	1,82	2,65
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	1,34	2,03	2,79
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	1,02	1,67	2,83
Průměrné zhodnocení PF	1,48	1,97	2,84
Míra inflace	2,93	2,82	2,54

Zdroj: vlastní zpracování [21]

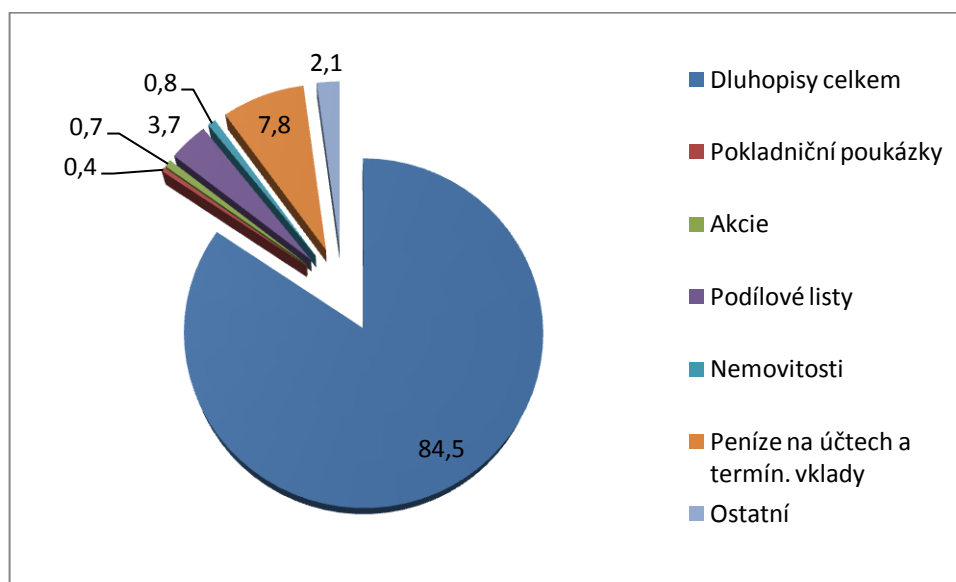
Zajímavé srovnání, které s hospodařením PF úzce souvisí, nám nabízí porovnání jejich portfolií investic (viz Tab. 10). V porovnání s průměrnými procentuálními hodnotami portfolia PF uvedených na Obr. 6 je ve většině případů patrná opatrnější investiční strategie, která je ovlivněna především legislativou, která penzijním fondům nedovoluje vykazovat záporné zhodnocení, což nutí fondy k velmi konzervativním investicím. Největší podíl tak v portfoliích tvoří dluhopisy (84,5 %), dále 7,8 % v penězích na účtech a je patrná neochota investovat do akcií (pouze 0,7 %).

Tab. 9: Složení portfolia PF za 2. čtvrtletí 2011 (v %)

Název PF	Dluhopisy celkem	Pokladniční poukázky	Akcie	Podílové listy	Nemovitosti	Peníze na účtech a termín. vklady	Ostatní
AEGON PF	84,2	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1	10,8
Allianz PF	95,1	0,0	0,0	1,7	0,0	3,0	0,2
AXA PF	79,0	0,0	2,1	5,1	5,0	6,0	2,8
ČSOB PF Progres	91,9	0,0	1,9	0,2	0,0	2,3	3,7
ČSOB PF Stabilita	94,8	0,0	1,2	0,2	0,0	1,3	2,6
Generali PF	84,4	0,0	0,7	4,4	0,3	6,9	3,4
ING PF	91,1	3,8	0,0	0,0	0,0	3,2	1,8
PF ČP	85,7	0,0	0,9	5,3	0,0	6,5	1,6
PF České spořitelny	69,7	0,0	0,0	9,4	0,0	20,3	0,6
PF Komerční banky	88,8	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	2,5

Zdroj: vlastní zpracování [20]

Obr. 6: Složení portfolia PF za 2. čtvrtletí 2011 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování [20]

Účet penzijního připojištění je veden ze zákona zdarma, ale i přesto je potřeba upozornit na nákladovost, kterou PF vykazují (viz Obr. 7). Nákladovostí se rozumí celkové náklady, které fond má vůči průměrným prostředkům účastníků uplynulého roku. Celkové náklady

PF jsou dány součtem administrativních a provizních nákladů se započtením salda provozních výnosů a nákladů. Vyšší nákladovost může být spojena například se zavedením PF, náklady na propagaci, při malém počtu účastníků fondu nebo s účastníky, kteří si spoří nižší úložky, protože administrativa má přibližně stejnou náročnost na smlouvu na které se platí ať už stokoruna nebo částka vyšší. Nejnižší nákladovost dlouhodobě vykazuje penzijní fond Allianz PF, naopak s relativně nejvyššími náklady hospodaří Aegon PF.

Obr. 7: Výše nákladů PF (relativně k objemu prostředků účastníků) v letech 2002 - 2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aegon PF	x	x	x	x	x	x	18,2%	6,0%	3,0%	
Allianz PF	1,8%	1,3%	1,0%	0,8%	0,7%	0,7%	0,8%	0,9%	0,8%	
Axa PF	3,0%	2,1%	1,6%	1,6%	1,4%	1,4%	1,4%	1,0%	1,2%	
ČSOB PF Progres	5,5%	4,1%	3,5%	3,4%	2,4%	1,6%	1,6%	1,5%	2,3%	
ČSOB PF Stabilita	3,0%	2,5%	2,3%	2,5%	2,0%	1,4%	1,3%	1,5%	1,9%	
Generali PF	2,8%	2,3%	2,2%	2,2%	2,7%	1,8%	1,6%	2,4%	2,3%	
ING penzijní fond	2,9%	2,5%	2,5%	2,2%	1,9%	1,7%	1,7%	1,0%	1,3%	
PF České pojišťovny	3,1%	2,3%	2,0%	1,7%	1,7%	1,8%	1,9%	2,8%	1,8%	
PF České spořitelny	3,2%	2,3%	2,1%	2,0%	1,7%	1,7%	1,3%	1,3%	1,3%	
PF Komerční banky	2,0%	1,5%	1,5%	1,7%	1,6%	1,4%	1,5%	1,2%	1,1%	

Zdroj: [46]

Nesplacené nicméně již vyplacené provize jsou největší položkou z nákladů příštích období. Nesplacené náklady se v budoucích letech postupně rozpouštějí a ovlivňují výsledek hospodaření, a čím jsou tyto náklady nižší, tím větší lze očekávat zhodnocení pro účastníka. Mezi nákladově nejvíce zatížené patří Aegon PF, naproti tomu dlouhodobě nejméně je neumořenými náklady zatížen PF České spořitelny. Přehled výše nesplacených provizí jednotlivých PF je na Obr. 8.

Obr. 8: Přehled nesplacených provizí PF (relativně k prostředkům účastníků)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aegon PF	x	x	x	x	x	104,1%	26,3%	16,8%	12,1%
Allianz PF	1,3%	0,9%	0,8%	0,9%	1,0%	1,1%	1,2%	1,6%	1,6%
Axa PF	1,8%	1,7%	2,2%	2,4%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,1%
ČSOB PF Progres	1,4%	1,9%	3,3%	7,6%	4,9%	4,5%	4,4%	4,1%	2,8%
ČSOB PF Stabilita	2,2%	2,3%	2,3%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	1,6%
Generali PF	0,7%	0,5%	0,6%	1,1%	1,2%	1,0%	2,0%	2,8%	2,7%
ING penzijní fond	3,3%	3,1%	3,1%	2,8%	2,4%	2,2%	2,1%	1,9%	1,6%
PF České pojišťovny	2,3%	2,0%	2,1%	2,3%	2,6%	2,6%	2,6%	1,5%	1,0%
PF České spořitelny	0,8%	0,4%	0,2%	0,2%	0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	0,4%
PF Komerční banky	0,9%	1,1%	1,4%	2,0%	2,5%	2,7%	2,5%	2,3%	2,0%

Zdroj: [47]

Kapitálová přiměřenost hodnotí výši volného kapitálu PF ve vztahu k prostředkům účastníků (viz Obr. 9). Je to schopnost pokrýt kapitálem potenciální budoucí ztráty. Zjistíme ji

výpočtem tak, že podělíme čistá aktiva (celková aktiva očištěná o náklady příštích období) hodnotou celkových prostředků účastníků. Pokud je výsledkem kladné číslo, můžeme fond považovat za solventní, protože z toho vyplývá, že hodnota aktiv je vyšší než závazky PF vůči účastníkům. Z hlediska ukazatele kapitálové přiměřenosti vychází kapitálově nejlépe Allianz PF a nejhůře Aegon PF.

Obr. 9: Kapitálová přiměřenost (relativně k prostředkům účastníků)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aegon PF	x	x	x	x	x	229,1%	-9,3%	6,6%	1,2%
Allianz PF	10,0%	5,3%	9,1%	9,3%	8,9%	3,8%	7,1%	9,7%	9,0%
Axa PF	4,4%	3,8%	4,2%	4,5%	3,0%	0,3%	0,7%	4,8%	7,0%
ČSOB PF Progres	25,4%	18,3%	16,6%	4,8%	3,1%	-0,1%	-1,0%	6,6%	6,6%
ČSOB PF Stabilita	4,7%	3,6%	7,2%	6,8%	4,7%	0,4%	0,1%	7,0%	7,3%
Generali PF	17,1%	15,4%	17,3%	23,7%	17,6%	11,3%	5,1%	7,4%	5,7%
ING penzijní fond	7,0%	5,3%	7,8%	11,4%	7,8%	0,5%	1,2%	3,0%	5,0%
PF České pojišťovny	8,2%	5,4%	6,5%	6,1%	5,0%	0,6%	-0,4%	6,0%	5,1%
PF České spořitelny	6,3%	4,8%	7,7%	9,0%	5,6%	3,4%	2,9%	9,2%	6,6%
PF Komerční banky	8,6%	7,0%	8,8%	8,6%	4,1%	-0,5%	-0,2%	3,1%	4,6%

Zdroj: [45]

Další charakteristikou, pomocí které lze PF srovnávat je přehled velikosti penzijních fondů podle počtu účastníků a objemu prostředků ve správě (přehled uveden v příloze P VIII).

4.1.1 Shrnutí penzijního připojištění

Při porovnání vývoje zhodnocování fondů s vývojem inflace lze konstatovat, že výkonnost fondů v dlouhodobém horizontu není moc zajímavá. Pro brzké uzavření připojištění sice vypovídá multiplikační efekt z úroků. Jak vysoký efekt lze získat, je velkou mírou ovlivněn především hospodařením PF, které má u dlouhodobého spoření na výnosech klienta rozhodující váhu. Penzijní připojištění je méně vhodné pro mladší účastníky z důvodu příliš konzervativních portfolií PF, které mají nízké zhodnocování. Výhodou jsou připisované státní příspěvky, které se také podepisují určitou mírou na zhodnocení investice, ale není možné ji přeceňovat, neboť při delším trvání penzijního připojištění je státní podpora rozmělněna do více let, což relativně snižuje tuto výnosnost. S rostoucím věkem je stále důležitější větší míra jistoty a stabilita výnosů, proto je penzijní připojištění z hlediska investice vhodné pro starší občany, protože na rozdíl od jiných instrumentů tolik nekolísají.

Velkou výhodou je jednoduchost investice do penzijního připojištění, protože účastník nemusí sledovat vývoj trhů a o správu se mu stará sám PF. Ten, kdo má možnost si svůj

příspěvek zvýšit, měl by využít získání co nejvyššího možného státního příspěvku, tedy investovat ve výši 500 Kč. Díky státnímu příspěvku tak získá okamžitý výnos 30 %.

Dlouhodobá vázací doba a s tím spojená velmi nízká likvidita může být překážkou. V souvislosti s tím je nutné zmínit, že pro mladého klienta je možnost uzavření výsluhové penze, která mu umožní získat nárok na maximálně polovinu naspořených peněz po 15 letech od uzavření připojištění. I když je to v rozepří s tím, že penzijní připojištění má sloužit k naspoření si na stáří.

Tab. 10 srovnává výhody a nevýhody penzijního připojištění.

Tab. 10: Výhody a nevýhody penzijního připojištění

VÝHODY	NEVÝHODY
<ul style="list-style-type: none"> + státní příspěvek + daňové odpočty (max. 12 000 Kč) + příspěvek zaměstnavatele + garance nezáporného zhodnocení (nejnižší možné zhodnocení je nulové, garanci ze zákona poskytují PF) + nízké riziko + státní dohled + flexibilita plateb (možnost měnit výši příspěvku podle aktuální finanční situace, případně lze požádat o přerušování nebo odklad placení příspěvků) + výsluhová penze (možnost si po 15 letech vybrat naspořenou polovinu finančních prostředků) 	<ul style="list-style-type: none"> - středně až dlouhodobý horizont spoření - nízký výnos - nízká likvidita - nemožnost volby investiční strategie - zdanění výnosů (15 %) - vklady nejsou ze zákona pojištěny - při předčasném ukončení připojištění zaniká nárok na státní příspěvek - při předčasném ukončení připojištění nutnost dodanit již využitá daňová odpočty

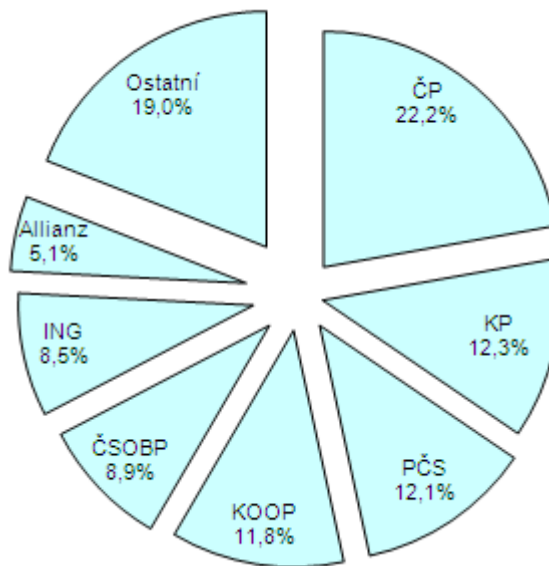
Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Životního pojištění

V současné době působí na českém pojistném trhu 20 pojišťoven, které nabízejí životní pojištění. Pro představu, jakého podílu dosahují největší pojišťovny na trhu životního pojištění, je ke zhlédnutí na Obr. 10. Výsadní postavení na trhu ŽP dosahuje Česká pojišťovna a.s.

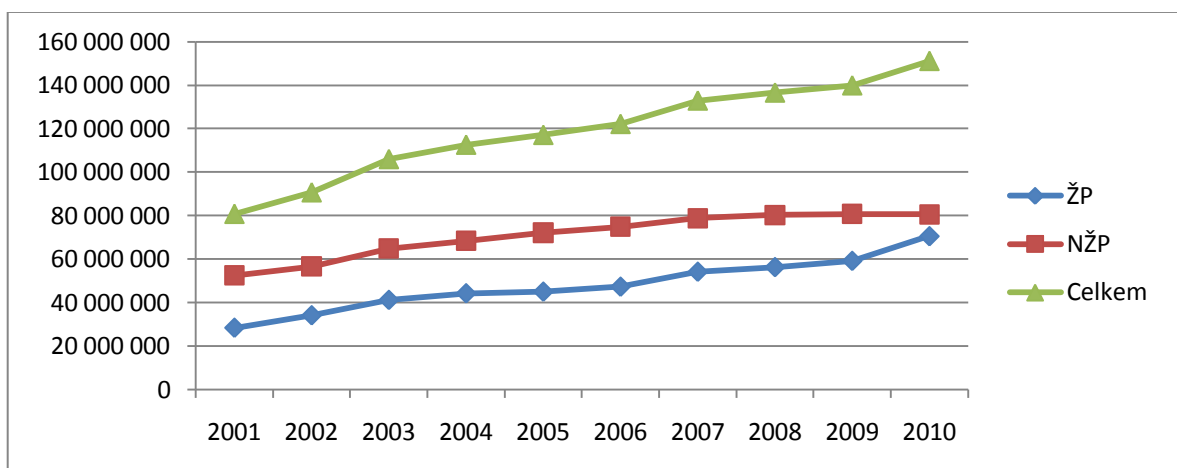
Obr. 10: Tržní podíly pojišťoven na trhu ŽP podle předepsaného pojistného za rok 2010

Zdroj: vlastní zpracování [23]

Podle vývoje předepsaného pojistného, můžeme soudit, že význam životního pojištění roste, lidé si začínají uvědomovat, že se musí zajišťovat pro případ pojistné události (úmrtí, závažné onemocnění, plný invalidní důchod apod.), a také pro zajištění finančních prostředků na stáří. Obr. 11 dokumentuje růst podílu životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném, v průběhu posledních deseti let se zvýšil z 35,03 % v roce 2001 až na 46,67 % v roce 2010. V absolutních číslech z 28 281 966 Kč (v roce 2001) na 70 541 242 Kč (v roce 2010).

Obr. 11: Vývoj předepsaného pojistného v ČR v letech 2001 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování [23]

4.2.1 Nákladovost IŽP

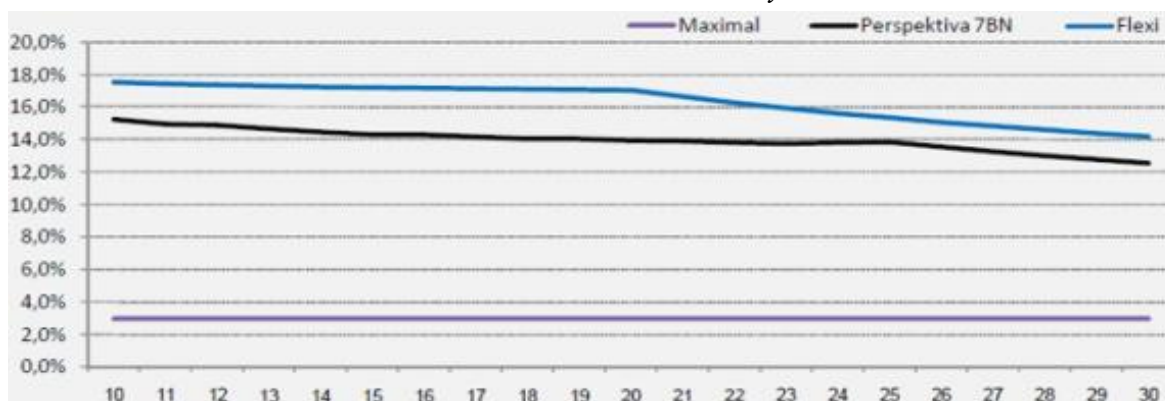
Tato kapitola se zaměří na hodnocení IŽP, protože v sobě umožňuje zakombinovat pojistnou ochranu s možností dosáhnout vyššího zhodnocení vložených prostředků oproti jiným druhům životního pojištění prostřednictvím vybrané investiční strategie tak, aby spořicí složka umožnila vyrovnat snížení příjmů při odchodu do starobního důchodu.

Vzhledem k tomu, že je velice komplikované srovnat všechny na trhu nabízené IŽP do detailu, zaměříme se na nákladovost IŽP dle metodiky PER a srovnáme tři vybrané produkty. Konkrétně se jedná o IŽP FLEXI Pojišťovny České spořitelny, PERSPEKTIVA 7BN od Kooperativy pojišťovny a Maximal od ČSOB pojišťovny.⁵

Podle ukazatele PER, který značí kolik procent zaplaceného pojistného je použito na náklady, je možné hodnotit nákladovost samotného produktu. PER je definován jako součet poplatků (např. měsíční, počáteční jednotky, rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou) očištěný o smluvně zaručené bonusy dělený celkem zaplaceným pojistným. Ukazatel PER závisí na výši zvoleného pojistného/investic (fixní poplatky) a na době trvání smlouvy (poplatky mohou záviset na pojistné době). [51]

Na Obr. 12 je zobrazeno srovnání průběhu nákladovosti vybraných produktů dle metodiky PER, s pojistnou dobou 10 až 30 let, při platbě pojistného 1 000 Kč měsíčně. Z porovnávaných produktů je nejméně nákladový produkt Maximal.

Obr. 12: Nákladovost PER dle doby trvání

Zdroj: vlastní zpracování [49]⁶

⁵ Výběr byl zvolen podle prestižní soutěže Zlatá koruna, kde produkty hodnotí odborníci i široká veřejnost, tato soutěž je již několik let respektovaným měřítkem kvality finančních produktů na českém trhu, mezi oceněné patří IŽP FLEXI Pojišťovny České spořitelny a PERSPEKTIVA 7BN od Kooperativy pojišťovny. [53] Dále jsem do výběru přidala produkt Maximal od ČSOB Pojišťovny, protože vykazuje nejnižší nákladovost podle metodiky PER [50] (viz příloha P IX)

⁶ Metodika výpočtu PER pro IŽP je uvedena na příklde v příloze P X, přehled poplatků zkoumaných produktů je přiložený v příloze P XI

Abychom však stanovili úplný náklad na IŽP, musíme kromě výpočtu PER také zjistit hodnotu TER fondu, do kterého investujeme. Pro výpočet PER jsou poplatky pojišťoven u naprosté většiny produktů k dispozici. Méně průhledná je možnost spočítat nákladovost, kde by se při výpočtu použila metodika TER. Pojišťovny totiž ze zákona nemají povinnost zveřejňovat syntetický TER pro fondy investičního pojištění (celkový TER na straně pojišťovny a podkladových aktiv-fondů).

Výše zmiňovaným ukazatelem TER je možné hodnotit nákladnost podílových fondů. Jedná se o procentní vyjádření poměru celkových provozních nákladů fondu kolektivního investování k průměrné měsíční hodnotě vlastního kapitálu fondu kolektivního investování. Pokud pojišťovna neúčtuje vlastní poplatek za správu a pouze vybrané pojistné investuje do konkrétních fondů (tzn. fond IŽP a podkladový fond dosahuje stejného výnosu), je možné ztotožnit TER fondu IŽP s TER podkladových fondů. V tomto případě stačí, pokud pojišťovna přesně uvede, do kterého fondu je pojistné investováno (pokud se jedná o kombinaci fondů, je třeba znát poměr investovaných aktiv). [51] Dostupné srovnání fondů dle metodiky TER je uvedeno v příloze P XII.

Nákladově výhodný produkt by měl být v obou ukazatelích PER i TER co nejnižší. U výpočtu nákladovosti kombinací PER a TER, který je uveden v příloze P X, vidíme, že nákladovost na IŽP se může pohybovat kolem 37 %. Výše nákladovosti IŽP je samozřejmě individuální fond od fondu a produkt od produktu. Při výběru IŽP bychom se proto měli o poplatky určitě zajímat. Pro představu, jak by se mohlo pojištění vyvíjet, je možné si nechat od pojišťovny vytvořit modelaci předpokládaného vývoje hodnoty pojištění. Hodnoty uvedené v modelaci pojišťovny nezavazují k žádnému plnění.

V případě IŽP klient může svou volbou ovlivňovat investiční strategii a rozhodovat se, do kterého fondu nebo s jakým potenciálním investičním rizikem bude část svého pojistného ukládat. Vybírá si z nabídky fondů dané pojišťovny, kam vloží své finanční prostředky. Než se klient rozhodne, měl by si ujasnit svoji investiční strategii a odpovědět si na následující otázky:

- Jaký je investiční cíl fondu?
- Jaké riziko je ochoten podstoupit?
- V kolika letech plánuje jít do důchodu (jaký má investiční horizont)?
- Do jakých cenných papírů fond investuje, jaká je jeho investiční strategie?
- Měl by se informovat, jaké poplatky jsou s investicí spojené?

- Zda bude potřebovat čerpat investované peníze v případě neočekávané události?
- Jaký je vývoj fondu a cen podílových jednotek? Svoji investici je třeba bedlivě sledovat.

4.2.2 Shrnutí životního pojištění

Životní pojištění, přestože vzniklo především jako pojištění pro případ smrti, bývá v poslední době hojně využíváno i jako spořicí produkt. Tzv. rezervotvorná životní pojištění tak můžeme brát jako alternativní investiční nástroj, který doplňuje systém státního důchodového pojištění a představuje dobrovolnou nadstandardní složku pro zajištění klidného stáří. I přesto je nutné si uvědomit, že primárně je životní pojištění určeno pro krytí rizika pojištěného a teprve jako sekundární efekt může sloužit jako určité zhodnocení vloženého finančního kapitálu. Podpora masivnějšího rozšíření ŽP ze strany státu spočívá v možnosti uplatnění daňového odpočtu až do výše 12 000 Kč ročně při splnění zákonných podmínek.

Před samotným sjednáním smlouvy životního pojištění je třeba zvážit, jakým potřebám má pojištění odpovídat. Zda bude pojistná smlouva sloužit pro zajištění jednotlivce v případě úrazu nebo rodiny v případě nenadálé události, nebo to může být potřeba krýt závazek hypotečního úvěru.

Každá pojišťovna nabízí několik typů životního pojištění a zorientovat se v široké nabídce produktů není snadné. Nabídky pojišťoven se mohou lišit různými druhy připojištění nebo bonusy. Proto je při výběru správného produktu dobré mít svého pojišťovacího poradce, případně zástupce pojišťovny, který se v problematice vyzná a poradí, co je pro klienta za dané situace nejvhodnější.

Je nutné brát v úvahu požadavky a nároky klienta, a podle toho nastavit parametry pojistné smlouvy. Při sjednání je důležité si uvědomit, zda má pojištění sloužit pouze ke krytí rizik nebo chce klient využít i spořicí složky, která umožní zhodnocování vkladu. Výhodou je, že většina na trhu nabízených pojištění již umožňuje velkou variabilitu, kdy je možné měnit zajištění, pojistné částky i rozsah krytí rizik během trvání smlouvy tak, aby pojištění odpovídalo životním změnám a poskytovalo dostatečnou ochranu. Každá pojišťovna má své pojistné podmínky, které se mohou vzájemně lišit, a proto je doporučováno, aby se každý zájemce o pojištění podrobně s pojistnými podmínkami seznámil před uzavřením samotné pojistné smlouvy.

Výše pojistného závisí na věku pojištěného, výši pojistné částky a na délce pojistného období. Zájemci o pojištění by měli pojištění uzavírat v mladém věku, z toho důvodu, že u většiny typů životního pojištění je nutno posoudit jejich zdravotní stav, který také může ovlivnit výši pojistného. Mladší člověk je obvykle zdravější a v lepší kondici než člověk starší. V některých případech není potřeba žádné zdravotní posouzení, někdy stačí odpovědět na dotazy ve zdravotním dotazníku. Rozsah zkoumání zdravotního stavu je individuální. Pokud je klient starší nebo uvažuje o vyšším rozsahu pojištění, bývá někdy nutné doložit také výpis z lékařské dokumentace nebo provést lékařskou prohlídkou. Může se stát, že pojišťovna odmítne klienta pojistit, případně mu nastaví vyšší pojistné než je obvyklé. Pro maximalizaci zhodnocení je doporučená doba trvání pojištění 10 let a více. Kratší doba pojištění nemusí zaručit vytvoření kapitálové hodnoty v dostatečné výši.

V tabulce Tab. 11 jsou popsány hlavní výhody a nevýhody životních pojištění, které obsahují rizikovou i rezervotvornou složku. První část obsahuje všeobecné výhody a nevýhody životního pojištění a dále jsou vypsány rozdíly u kapitálového, flexibilního (kapitálové ŽP, které je variabilní) a investičního ŽP.

Tab. 11: Výhody a nevýhody ŽP

ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	
VÝHODY	NEVÝHODY
<ul style="list-style-type: none"> + daňové odpočty (max. 12 000 Kč) + příspěvek zaměstnavatele + možnost rozšíření pojistné ochrany formou připojištění rizik + dohled ČNB 	<ul style="list-style-type: none"> - dlouhodobý horizont spoření (doporučená doba je 10 let a více) - často skryté vysoké poplatky pojišťovně - nespoří se celá částka, určitá část pojistného jde na krytí rizika - zdanění výnosů (15 %) - vklady nejsou ze zákona pojištěny - při předčasném ukončení pojištění nutnost dodanit již využitě daňové odpočty - při ukončení během prvních dvou let trvání pojištění většinou nevzniká nárok na výplatu odkupního
KAPITÁLOVÉ ŽP	
VÝHODY	NEVÝHODY
<ul style="list-style-type: none"> + garantovaná pojistná částka pro případ smrti a pro případ dožití + garantované minimální zhodnocení finančních prostředků (TÚM) 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký výnos (TÚM) - nelze aktivně ovlivňovat volbu investiční strategie - nelze libovolně měnit nastavení pojištění

FLEXIBILNÍ ŽP	
VÝHODY	NEVÝHODY
<ul style="list-style-type: none"> + garantovaná pojistná částka pro případ smrti + možnost libovolně měnit nastavení pojištění i v průběhu smlouvy + garantované minimální zhodnocení finančních prostředků (TÚM) 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký výnos - nelze aktivně ovlivňovat volbu investiční strategie
INVESTIČNÍ ŽP	
VÝHODY	NEVÝHODY
<ul style="list-style-type: none"> + volba investiční strategie a možnost ji měnit + volba poměru mezi rizikovým pojištěním a investicí + vyšší výnosy + možnost změny výše pojistného určeného na investování v průběhu pojištění + možnost částečného čerpání prostředků v průběhu pojištění 	<ul style="list-style-type: none"> - není garantována výše zhodnocení (i když některé pojišťovny nabízí garantovaný fond např. KOOP, PČS) - není garantovaná pojistná částka při dožití - vyšší riziko

Zdroj: vlastní zpracování

5 PROJEKT APLIKACE ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK

Základním úkolem a cílem této projektové části je vypracování návrhu portfolia pro zabezpečení se na stáří. Jednotlivé portfolia se budou skládat ze starobního důchodu, částky z penzijního připojištění a z investičního životního pojištění. Důležitou otázkou pro budoucí důchodce je, jakou částku potřebují mít naspořenou v době odchodu do důchodu, a zároveň je potřeba si uvědomit, kolik let má na naspoření této částky. Při rozhodování jak vysokou částku na spoření zvolit je proto potřeba zvážit současný příjem a očekávaný budoucí příjem, věk účastníka a předpokládaný odchod do starobního důchodu.

Snahou budoucího důchodce je zajistit si na dvacetileté období v důchodě alespoň 70 % dosavadního čistého příjmu. V době odchodu do důchodu budeme uvažovat čistý příjem ovlivněný reálným růstem mzdy 1 % meziročně. I přesto, že důchodce pracuje od svých 20 let, bohužel v současné době nemá naspořeny žádné prostředky. Příspěvky zaměstnavatele nebudou uvažovány. Pro výpočty spoření budeme kalkulovat s variantou, kdy důchodce využije pouze I. pilíř (Tento příjem lze srovnat s variantou, kdy by využil spoření i v rámci II. pilíře, z kterého by byl příjem ovlivněn zvoleným fondem dle údajů uvedených v Tab. 12, Tab. 13 a Tab. 14).

Pro účely této práce byly zvoleny tři modelové příklady budoucích důchodců (mužů), které jsou blíže specifikovány v samostatné podkapitole.

Výpočty budoucích starobních důchodů jsou provedeny s pomocí kalkulačky k důchodové reformě.⁷

Pro výpočty je stanoven:

- důchodový věk podle předpokládaného prodloužení v rámci důchodové reformy (podle zákona projednávaného v současné době parlamentem),
- příjem ve výši průměrné hrubé mzdy 23 144 Kč měsíčně⁸,
- předpokládaný měsíční důchod, který je přepočtený pomocí kalkulačky na současné ceny, aby se mohl porovnat se stávající hrubou mzdou,

---

⁷ *Kalkulačka k důchodové reformě* [online]. [cit. 2011-08-08]. Dostupné z WWW: <<http://duchodovakalkulacka.mpsv.cz/www/>>.

⁸ Podle [24] za 1.Q roku 2011

- změny legislativy (zejména zákon o daních z příjmů) ani podmínek u jednotlivých produktů nebudou pro zjednodušení uvažovány,
- budoucí důchodce je stanoven jako muž (důchod je odlišný pro muže a ženy, protože ženy se dožívají vyššího věku, mají vypočtený důchod nižší a navíc výši důchodu u žen ovlivňuje počet vychovaných dětí),
- za počátek spoření je brán rok 2013.

5.1 Modelový důchodci A, B a C

Tato kapitola blíže specifikuje jednotlivé budoucí důchodce a zabývá se výpočtem jejich starobního důchodu.

5.1.1 Důchodce A

V roce 2013 bude mít budoucí důchodce A 29 let, bude mít na spoření na stáří 40 let (rok narození: 1984, důchodový věk: 68 let 2 měsíce, doba pojištění: 48 let)

Tab. 12: Výpočet starobního důchodu - A

Důchod při účasti pouze v I. pilíři	
Státní důchod (z 28 %)	12 241 Kč
Důchod při účasti i ve II. pilíři	
Očekávaný výnos z investování 1,5 % (Fond Státních dluhopisů)	
Státní důchod (z 25 %)	10 696 Kč
Fondová složka (3 %)	1 076 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3 %)	11 772 Kč
Fondová složka (2 %)	717 Kč
Důchod celkem	12 489 Kč
Očekávaný výnos z investování 3,5 % (Fond Konzervativní)	
Státní důchod (z 25 %)	10 696 Kč
Fondová složka (3 %)	1 539 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3 %)	12 235 Kč
Fondová složka (2 %)	1 026 Kč
Důchod celkem	13 261 Kč
Očekávaný výnos z investování 4,5 % (Fond Vyvážený)	
Státní důchod (z 25 %)	10 696 Kč
Fondová složka (3 %)	1 870 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3 %)	12 566 Kč
Fondová složka (2 %)	1 247 Kč
Důchod celkem	13 813 Kč

Očekávaný výnos z investování 6,5 % (Fond Dynamický)	
Státní důchod (z 25 %)	10 696 Kč
Fondová složka (3 %)	2 844 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3 %)	13 540 Kč
Fondová složka (2 %)	1 896 Kč
Důchod celkem	15 436 Kč

Nyní má budoucí důchodce A čistý příjem ve výši 17 902, v době odchodu do důchodu budeme uvažovat čistý příjem 26 654 Kč, v penzi očekává příjem ve výši 18 658 Kč.

Pro důchodce A vychází starobní důchod z I. pilíře ve výši 12 241 Kč. Pro očekávaný příjem v důchodu si musí k měsíční výplatě zajistit dalších 6 417 Kč (dorovnání do očekávaného starobního důchodu ve výši 18 658 Kč), což představuje částku 1 540 080 Kč (= 6 417 Kč * 12 měsíců * 20 let).

5.1.2 Důchodce B

V roce 2013 bude mít budoucí důchodce B 38 let, bude mít na spoření na stáří 30 let (rok narození: 1975, důchodový věk: 66 let 8 měsíců, doba pojištění: 46 let)

Tab. 13: Výpočet starobního důchodu - B

Důchod při účasti pouze v I. pilíři	
Státní důchod (z 28%)	12 032 Kč
Důchod při účasti i ve II. pilíři	
Očekávaný výnos z investování 1,5 % (Fond Státních dluhopisů)	
Státní důchod (z 25%)	10 863 Kč
Fondová složka (3%)	897 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	11 760 Kč
Fondová složka (2%)	598 Kč
Důchod celkem	12 358 Kč
Očekávaný výnos z investování 3,5 % (Fond Konzervativní)	
Státní důchod (z 25%)	10 863 Kč
Fondová složka (3%)	1 184 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	12 047 Kč
Fondová složka (2%)	790 Kč
Důchod celkem	12 837 Kč
Očekávaný výnos z investování 4,5 % (Fond Vyvážený)	
Státní důchod (z 25%)	10 863 Kč

Fondová složka (3%)	1 372 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	12 235 Kč
Fondová složka (2%)	915 Kč
Důchod celkem	13 150 Kč
Očekávaný výnos z investování 6,5 % (Fond Dynamický)	
Státní důchod (z 25%)	10 863 Kč
Fondová složka (3%)	1 871 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	12 734 Kč
Fondová složka (2%)	1 247 Kč
Důchod celkem	13 981 Kč

Nyní má budoucí důchodce B čistý příjem ve výši 17 902, v době odchodu do důchodu budeme uvažovat čistý příjem 24 129 Kč, v penzi očekává příjem ve výši 16 880 Kč.

Pro důchodce B vychází starobní důchod z I. pilíře ve výši 12 032 Kč. Pro očekávaný příjem v důchodu si musí k měsíční výplatě zajistit dalších 4 848 Kč (dorovnání do očekávaného starobního důchodu ve výši 16 880 Kč), což představuje částku 1 163 520 Kč (= 4 848 Kč * 12 měsíců * 20 let).

5.1.3 Důchodce C

V roce 2013 bude mít budoucí důchodce C 51 let, bude mít na spoření na stáří 15 let (rok narození: 1962, důchodový věk: 64 let 6 měsíců, doba pojištění: 44 let)

Tab. 14: Výpočet starobního důchodu – C

Důchod při účasti pouze v I. pilíři	
Státní důchod (z 28%)	11 613 Kč
Důchod při účasti i ve II. pilíři	
Očekávaný výnos z investování 1,5 % (Fond Státních dluhopisů)	
Státní důchod (z 25%)	10 989 Kč
Fondová složka (3%)	533 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	11 522 Kč
Fondová složka (2%)	355 Kč
Důchod celkem	11 877 Kč
Očekávaný výnos z investování 3,5 % (Fond Konzervativní)	
Státní důchod (z 25%)	10 989 Kč
Fondová složka (3%)	619 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	11 608 Kč

Fondová složka (2%)	412 Kč
Důchod celkem	12 020 Kč
Očekávaný výnos z investování 4,5 % (Fond Vyvážený)	
Státní důchod (z 25%)	10 989 Kč
Fondová složka (3%)	668 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	11 657 Kč
Fondová složka (2%)	445 Kč
Důchod celkem	12 102 Kč
Očekávaný výnos z investování 6,5 % (Fond Dynamický)	
Státní důchod (z 25%)	10 989 Kč
Fondová složka (3%)	780 Kč
Důchod z veřejného pojištění (25+3%)	11 769 Kč
Fondová složka (2%)	520 Kč
Důchod celkem	12 289 Kč

Nyní má budoucí důchodce C čistý příjem ve výši 17 902, v době odchodu do důchodu budeme uvažovat čistý příjem 20 784 Kč, v penzi očekává příjem ve výši 14 549 Kč.

Pro důchodce C vychází starobní důchod z I. pilíře ve výši 11 613 Kč. Pro očekávaný příjem v důchodu si musí k měsíční výplatě zajistit dalších 2 936 Kč (dorovnání do očekávaného starobního důchodu ve výši 14 549 Kč), což představuje částku 704 640 Kč (= 2 936 Kč * 12 měsíců * 20 let).

5.1.4 Shrnutí

Z předchozích podkapitol vyplývají tyto vstupní údaje pro naše šetření:

Tab. 15: Vstupní data

	očekávaný příjem v penzi	starobní důchod z I. pilíře	potřebná částka k naspoření
důchodce A	18 658 Kč	12 241 Kč	1 540 080 Kč
důchodce B	16 880 Kč	12 032 Kč	1 163 520 Kč
důchodce C	14 549 Kč	11 613 Kč	704 640 Kč

5.2 Stanovení možných portfolií v penzijním připojištění

Pro účely modelového výpočtu počítáme se zhodnocením příspěvků na penzijním připojištění ve výši 2 % (stanoveno podle analýzy). Pro výpočty doživotní penze s garantovanou dobou výplaty u penzijního připojištění je využit kalkulátor vyplácené penze od PF České spořitelny pomocí penzijního plánu č. 4. Předpokládané zhodnocení prostředků v době výplaty není uvažováno.⁹

Tab. 16 prezentuje výši vypočtené penze podle celkových úspor podle výše měsíční úložky.

Tab. 16: Výpočet vyplácené penze

Doba placení (roky)	Měsíční příspěvek účastníka	Úspora celkem	
40	1 500 Kč	1 207 919 Kč	5 389 Kč
30		811 280 Kč	3 520 Kč
15		345 834 Kč	1 454 Kč
40	1 000 Kč	841 883 Kč	3 756 Kč
30		565 438 Kč	2 453 Kč
15		241 036 Kč	1 014 Kč
40	500 Kč	475 487 Kč	2 121 Kč
30		319 595 Kč	1 386 Kč
15		136 238 Kč	573 Kč

V Tab. 17 vidíme přehledně vývoj spoření dle výše měsíčních úložek.

⁹ Pro složitost výpočtu vyplácené penze s penzijního připojištění bez sjednané pozůstalostní penze je využit kalkulátor, který je dostupný na webových stránkách Penzijního fondu České spořitelny. Kalkulátor vyplácené penze [online]. [cit. 2011-08-09]. Dostupné z WWW: <https://www.pfcs.cz/pfcs/appmanager/pfcs/pfcs?_nfpb=true&_windowLabel=T44803276901300368869739&T44803276901300368869739_actionOverride=%2Fportlets%2FKalkVP%2FcreateForm&_pageLabel=KalkVP>.

Tab. 17: Přehled spoření v penzijním připojištění

Doba placení (roky)	Očekávané roční zhodnocení	Měsíční příspěvek účastníka	Státní příspěvek	Příspěvky účastníka celkem	Státní příspěvky celkem	Průměrné roční zhodnocení vložených prostředků za dobu spoření včetně státních příspěvků	Výnosy	Úspora celkem
40	2,0%	1 500 Kč	150 Kč	720 000 Kč	72 000 Kč	3,3%	415 919 Kč	1 207 919 Kč
30				540 000 Kč	54 000 Kč	3,2%	217 280 Kč	811 280 Kč
15				270 000 Kč	27 000 Kč	3,5%	48 834 Kč	345 834 Kč
40	2,0%	1 000 Kč	150 Kč	480 000 Kč	72 000 Kč	3,7%	289 883 Kč	841 883 Kč
30				360 000 Kč	54 000 Kč	3,7%	151 438 Kč	565 438 Kč
15				180 000 Kč	27 000 Kč	4,2%	34 036 Kč	241 036 Kč
40	2,0%	500 Kč	150 Kč	240 000 Kč	72 000 Kč	4,8%	163 487 Kč	475 487 Kč
30				180 000 Kč	54 000 Kč	5,0%	85 595 Kč	319 595 Kč
15				90 000 Kč	27 000 Kč	6,4%	19 238 Kč	136 238 Kč

5.3 Stanovení možných portfolií v životním pojištění

V této práci budu využívat pro investiční životní pojištění modelaci na produktu PERSPEKTIVA 7BN od Kooperativy pojišťovny, a.s., Vienna Insurance Group. Předpokladem bude minimální zaměření na pojistnou ochranu klienta.

Tab. 18 popisuje 3 vybrané fondy, které nabízí různou investiční strategii s různou délkou investičního horizontu.

Tab. 18: Výběr tržních investičních fondů z produktu Perspektiva

Garantovaný fond	<p>Prostřednictvím této strategie investor realizuje zhodnocení, které kopíruje kapitálové ŽP respektující všechny zásady investování jako investování rezerv ŽP.</p> <p>Garantovaný růst ceny podílové jednotky je 2,4 % ročně. Ročně je připisováno zhodnocení ve formě podílu na zisku.</p> <p>Tento fond je vhodný pro velmi konzervativní investory anebo investory, kteří chtějí zabránit kapitálovým ztrátám.</p>
C-Quadrat Arts Balanced s využitím investování do podílových fondů	<p>Vyvážená strategie představuje komplexní řešení vyvážené investice na akciovém, dluhopisovém a peněžním trhu.</p> <p>Investiční strategie fondu: Total Return (až 50 % akciových fondů)</p> <p>Investiční cíl: Dynamický růst</p> <p>Investiční riziko: střední</p> <p>Doporučený investiční horizont: min. 7 let</p> <p>Očekávané zhodnocení: 3 %</p> <p>Max. modelové zhodnocení při optimistické variantě: 9 %</p>
C-Quadrat Arts Dynamic s využitím investování do podílových fondů	<p>Progresivní strategie představuje komplexní řešení dynamické investice s významnou investicí na akciových trzích a zbytek portfolia mohou tvořit investice na dluhopisovém a peněžním trhu.</p> <p>Investiční strategie fondu: Total Return (až 100 % akciových fondů)</p> <p>Investiční cíl: Dynamický růst</p> <p>Investiční riziko: vyšší</p> <p>Doporučený investiční horizont: 10 a více roků</p> <p>Očekávané zhodnocení: 6 %</p> <p>Max. modelové zhodnocení při optimistické variantě: 12 %</p>

Zdroj: [52]

Nyní se postupně podíváme na modelové průběhy investičního pojištění dle doby trvání pojistné smlouvy. Podle poskytnutých informací na stránkách pojišťovny, které je uvedeno v tabulce výše, můžeme konstatovat, že podle doporučeného investičního horizontu mohou

využít jakýkoli fond, dle svého uvážení, všichni tři důchodci. Očekávaný průběh účtu na investičním životním pojištění ovlivňuje především věk pojištěného, zvolená investiční strategie, doba trvání smlouvy a vývoj podkladových aktiv daných fondů na trhu. Hodnoty uvedené v Tab. 19, Tab. 20 a Tab. 21 jsou pouze orientační, protože uvažují pouze očekávané zhodnocení, které se vzhledem k charakteru produktu mění dle výnosu z investic. Cena podílových jednotek není garantovaná a může dojít k růstu, ale také poklesu podle vývoje aktiv na finančním trhu. Pozitivní je, že pojistné plnění se při vyšším zhodnocování investovaných prostředků zvyšuje v závislosti na době trvání pojištění. Je nutné také uvažovat o poplatcích, které jsou analyzovány v předchozí části práce. Podle výše placeného pojistného je možné uplatnit daňové odpočty, za předpokladu, že důchodci splní zákonné podmínky.

Nejmladšímu důchodci vychází modelový stav zajímavě u všech tří fondů, proto záleží jen na něm, pro jaký fond se rozhodne dle jeho averze k riziku.

Tab. 19: Průběh životního pojištění – 40 let

Doba trvání smlouvy:	40 let		
Měsíční pojistné:	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Celkem zapláceno:	240 000 Kč	480 000 Kč	720 000 Kč
Daňová úspora:	36 000 Kč	72 000 Kč	72 000 Kč
Modelový stav účtu na konci smlouvy:			
Garantovaný fond (2,4%)	337 058 Kč	698 703 Kč	1 060 282 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	384 916 Kč	798 187 Kč	1 211 375 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	791 919 Kč	1 645 438 Kč	2 498 700 Kč

Důchodci, kterému zbývá do důchodu 30 let, vychází modelový stav zhodnocení u všech tří fondů také v plusu. Vzhledem k dlouhé době trvání pojištění záleží také jen na něm, pro jaký fond se rozhodne a jak bude chtít riskovat.

Tab. 20: Průběh životního pojištění – 30 let

Doba trvání smlouvy:	30 let		
Měsíční pojistné:	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Celkem zapláceno:	180 000 Kč	360 000 Kč	540 000 Kč
Daňová úspora:	27 000 Kč	54 000 Kč	54 000 Kč
Modelový stav účtu na konci smlouvy:			

Garantovaný fond (2,4%)	216 526 Kč	449 318 Kč	682 029 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	237 928 Kč	493 898 Kč	749 775 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	692 250 Kč	819 195 Kč	1 244 312 Kč

Nejstaršímu důchodci, vychází modelový stav zhodnocení u garantovaného fondu nerentabilně, vyvážený fond očekává výnos na úrovni vložených prostředků, a proto pokud by chtěl hodně zariskovat, mohl by zvolit dynamický fond, který by mu mohl přinést menší výnos. Pro důchodce C vzhledem ke krátké době trvání pojištění by IŽP vzhledem k předpokládanému průběhu nemělo být doporučeno uzavírat.

Tab. 21: Průběh životního pojištění – 15 let

Doba trvání smlouvy:	15 let		
Měsíční pojistné:	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Celkem zapláceno:	90 000 Kč	180 000 Kč	270 000 Kč
Daňová úspora:	13 500 Kč	27 000 Kč	27 000 Kč
Modelový stav účtu na konci smlouvy:			
Garantovaný fond (2,4%)	87 598 Kč	182 608 Kč	277 486 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	91 499 Kč	190 805 Kč	289 969 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	114 696 Kč	239 610 Kč	364 317 Kč

5.4 Nastavení portfolia pro budoucí důchodce

Podíváme se na možnosti modelových důchodců, jak by se mohli zajistit na stáří s pomocí penzijního připojištění a investičního životního pojištění (viz Tab. 22, Tab. 23 a Tab. 24). Uvedené propočty jsou pouze orientační, z důvodu, že nyní nelze stanovit přesné částky k vyplacení penzí.

Z níže uvedených modelací vyplývá, že nejvhodněji je si začít spořit od mládí. Konečná částka, která je vyplacena, je patřičně vysoce zhodnocena. Ten, kdo si začne spořit ve středním věku, má stále možnost využít poměrně dlouhé období pro spoření. Nevýhodou je začít si spořit v předdůchodovém věku, kdy by měly být stanovené měsíční úspory vyšší, navíc, co se týká životního pojištění, už je relativně pozdě smlouvu uzavírat.

Tab. 22: Sestavení penze – důchodce A

	očekávaný příjem v penzi		
	18 658 Kč		
	starobní důchod z I. pilíře		
	12 241 Kč		
	penze pomocí PP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
	2 121 Kč	3 756 Kč	5 389 Kč
	penze pomocí ŽP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Garantovaný fond (2,4%)	1 404 Kč	2 911 Kč	4 418 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	1 604 Kč	3 326 Kč	5 047 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	3 300 Kč	6 856 Kč	10 411 Kč

Tab. 23: Sestavení penze – důchodce B

	očekávaný příjem v penzi		
	16 880 Kč		
	starobní důchod z I. pilíře		
	12 032 Kč		
	penze pomocí PP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
	1 386 Kč	2 453 Kč	3 520 Kč
	penze pomocí ŽP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Garantovaný fond (2,4%)	902 Kč	1 872 Kč	2 842 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	991 Kč	2 058 Kč	3 124 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	2 884 Kč	3 413 Kč	5 185 Kč

Tab. 24: Sestavení penze – důchodce C

	očekávaný příjem v penzi		
	14 549 Kč		
	starobní důchod z I. pilíře		
	11 613 Kč		
	penze pomocí PP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
	573 Kč	1 014 Kč	1 454 Kč
	penze pomocí ŽP při měsíčním příspěvku		
	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč
Garantovaný fond (2,4%)	365 Kč	761 Kč	1 156 Kč
C-Quadrat Balanced (3 %)	381 Kč	795 Kč	1 208 Kč
C-Quadrat Dynamic (6 %)	478 Kč	998 Kč	1 518 Kč

6 SHRnutí A DOPORUČENí

Hlavním problémem stávajícího důchodového systému je zajistit přiměřenou výši důchodových dávek a dlouhodobou finanční stabilitu. Průběžný systém není připraven na dlouhodobě nepříznivý demografický vývoj a s tím související negativní vývoj důchodového účtu. V důsledku procesu stárnutí obyvatelstva roste počet vyplácených důchodů a snižuje se počet osob, které do systému odvádějí prostředky. Vybrané peníze z důchodového pojištění tak nestačí na krytí potřebných výdajů. Prodlužování střední délky života tak nutí stát přistoupit ke změnám v důchodovém systému, mezi které patří především prodloužení důchodového věku, tedy doby, po kterou budou ekonomicky aktivní přispívat ze svých mezd na důchodové pojištění, a odsouvá se tak začátek vybírání starobních důchodů. S tím je spojená také snaha přesvědčit lidi, kteří jsou již v důchodovém věku, aby zůstali pracovat i nadále. Pokud tak učiní, odměnou jim bude další navyšování výpočtového základu důchodu o stanovená procenta.

Vzhledem k současnému stavu důchodového systému a probíhající důchodové reformě nelze podceňovat dobrovolné doplňkové spoření. Přestože parametry důchodové reformy stále nejsou pevně stanovené a budou předmětem dalších politických jednání. Spoření na důchod je nutností, ke které bude v následujících letech stát motivovat. Chystanými opatřeními v rámci druhé etapy důchodové reformy stát zvyšuje hranici pro poskytnutí státního příspěvku na penzijní připojištění a ve třetí etapě nabídne lidem možnost převést část prostředků placených v rámci pojištění na sociální zabezpečení státu do soukromé společnosti, u níž mají šanci si naspořit více.

Největší brzdou pro současné penzijní fondy k tomu, aby zhodnocovaly lépe a na vyšší úrovni než je hranice inflace, je současným zákonem vyžadovaná garance, kterou musí PF v kalendářním roce dodržet, tedy, že musí zachovat minimálně nominální hodnotu vkladů. Reforma penzijního systému to má změnit. U budoucího druhého pilíře budou nabídnuty čtyři fondy s různou strategií investic, a tak bude možné částečně rozhodnout o výši výnosů, ale i o míře investičního rizika. Nicméně riziko bude do jisté míry omezeno investičními limity.

Dnešní třicátníci budou ještě řadu let ze své mzdy hodně odvádět do důchodového systému, ale sami se velkých výplat v budoucnu nedočkají. Bude fungovat jiný systém výpočtu důchodových dávek, který bude z principu mezigenerační solidarity vyplácet lidem méně než dnes, a naopak bude více postaven na osobní odpovědnosti každého občana. Lidé ve

věku okolo třiceti let zasáhne důchodová reforma nejvíce, a tak mají možnost využít poměrně velkého manévrovacího prostoru u parametrů výše a doby investování. Mají tak jedinou možnost, začít spořit co nejdřív, protože čím později lidé přistoupí ke spoření na stáří, tím více pak budou potřebovat měsíčně ukládat.

Podle odborníků je třeba naspořit pro zajištění stáří takovou sumu, abychom měli k dispozici částku, která bude odpovídat 70 až 80 % stávajících příjmů, abychom nemuseli klesnout ze svého životního standardu. Měsíční úložka by proto měla být dostatečně vysoká. Všeobecné doporučení je odkládat si 10 % příjmu, nejlépe již od prvních výplat, což je částka, která většinu lidí nezatíží a která jim může významně pomoci naspořit si dostatečnou sumu na stáří. [34]

Existuje řada produktů, ve kterých lidé mohou své prostředky zhodnocovat. Zároveň se vyplatí myslet i na nejrůznější rizika, která se během života mohou naskytnout, a uvažovat tak i pojištění. V situaci, kdy vznikne pojistná událost, je hlavním přínosem pojištění poskytnutí finanční náhrady, která pomůže odstranit vzniklé škody a výsledkem je udržení současné úrovně životního standardu. Protože každodenní život s sebou přináší obrovské množství rizik a nebezpečí, vzniká potřeba chránit sebe a také svůj majetek před těmito situacemi. Pojišťovny nabízí pro své klienty zabezpečení jak životním, tak i neživotním pojištěním. Cílem této práce není rozebrat pojištění, ale ráda bych se o tom alespoň takto zmínila.

U penzijního připojištění jsme počítali s úročením ve výši 2%, s pomocí státního příspěvku jsme dosáhli vyššího celkového výnosu. Spoření pro zajištění důchodu by mělo být širší, nelze se spoléhat pouze na penzijní připojištění. Předpokladem je, že pokud se občan rozhodne začít s přípravou na důchod již v mládí, může při správně nastaveném portfoliu fondů kvalitně zhodnotit své investice díky možnosti více riskovat při dlouhém investičním horizontu. Záleží však na každém jedinci, jeho přístupu k riziku, představám o zhodnocování a dalších faktorech do jakých finančních instrumentů vloží své peníze. Dále doporučuji rozložení částek tak, abychom mohli získat maximální daňové zvýhodnění jak z penzijního připojištění, tak z životního pojištění.

ZÁVĚR

Mění se situace ve státním důchodovém systému vyvolaná změnami v demografické struktuře obyvatelstva přináší velkou odpovědnost každého z nás. Pro narůstající ekonomickou závislost stárnoucího obyvatelstva na aktivní populaci a finanční náročnost zabezpečení důchodců bychom měli přestat spoléhat jen na státní důchodový systém, který má svůj původ v minulosti v mnohaletém státním zajišťování a garantování životní úrovně i v postproduktivním věku. Z hlediska očekávaných změn, chystanou důchodovou reformou, poroste význam zainteresovanosti občanů pro spoření na důchodové období. S ohledem na nutnost zajištění se na stáří lze očekávat změny v přístupu a zvyšování využití alternativních spořicíh nástrojů ze strany obyvatelstva.

Očekávané změny v rámci státního sociálního důchodového pojištění, jako jsou zvyšování hranice důchodového věku, snížení podílu sociálního důchodového pojištění na krytí potřeb ve stáří, kdy může hrozit i hranice chudoby je nutné počítat. Ke spokojenému dožití v budoucnu přiznaný starobní důchod stačit nebude. Každý má možnost se přičinit o výši svého dodatečného finančního příjmu tak, aby si zajistil potřebnou životní úroveň i ve stáří. Jednoduchá rada zní: Dokud vyděláváte, spořte si ve vlastním zájmu na důchod, a čím dříve začnete, tím lépe.

Inflace, která je hlavní nepřítel úspor na penzi, lze účinně porazit výnosy z pravidelného a dlouhodobého investování. Peníze, které leží na běžném bankovním účtu nebo dokonce doma „pod polštářem“, s každým dnem ztrácejí svou původní hodnotu. Na finančním trhu se v tomto směru nabízí celá řada způsobů investování. Spoření na stáří je „běh na dlouhou trat“, proto by se měli možná rizika diverzifikovat. Portfolio produktů si může každý sestavit tak, aby mu vyhovovalo v závislosti na věku (tedy na době spoření) a podle jeho přístupu k bezpečnosti investice. Mladý člověk tak může investovat rizikověji, protože při dlouhém investičním horizontu má čas na dorovnání případných ztrát, a s tím jak stárne, by měl riziko snižovat. Ale záleží na každém jedinci, do jakých finančních produktů vloží své volné peníze, jakou má averzi k riziku a jaký výnos očekává.

Práce shrnuje možnosti spoření pomocí penzijního připojištění a životního pojištění. Z analýzy penzijních fondů vyplývá, že jejich výnosy se pohybují v průměru lehce nad úrovní inflace, a tak penzijní připojištění představuje spíše konzervativní produkt s možností využití státního příspěvku, který v konečném důsledku výnos navýší. Podle sledovaných a hodnocených parametrů se nejlépe daří Allianz PF, který v krátkodobém i dlouho-

dobém časovém horizontu připisuje nejvyšší zhodnocení, vykazuje nejnižší náklady a má nejvyšší kapitálovou přiměřenost.

Co se týká relativně kvalitního zhodnocení finančních prostředků v rámci životního pojištění, je na trhu široká nabídka investičního životního pojištění. Oproti kapitálovému životnímu pojištění nabízí investiční pojištění vyšší zhodnocení vloženého kapitálu, spojeného ovšem také s vyšší mírou rizika a vyšších poplatků z hlediska nákladovosti dle zkoumané metody PER a TER. Pokud se rozhodneme uzavřít životní pojištění, měli bychom myslet v první řadě na to, že se jedná o pojištění a mělo by nám poskytnout dostatečně vysokou pojistnou ochranu, a teprve jako druhotný efekt by se mělo využívat pro účely spoření. Při uzavření smlouvy v raném věku vyplývají pro klienta výhody, mezi které patří to, že bude mít nižší pojistné pro krytí pojištěných rizik, dlouhodobý horizont umožní nakumulovat větší kapitál a rozložení pravidelně vkládaných investic omezí riziko výkyvů na kapitálových trzích a zvýší šanci na výnos.

Tato práce není výčtem všech dostupných spoření. Výběr produktů na spoření je velice široký a individuální, proto doporučuji poradit se s finančním radcem. Mezi další alternativy spoření dostupné široké veřejnosti by se daly využít investice spojené s investováním do podílových fondů, spořicími bankovními produkty nebo stavebního spoření, které je podporováno státem. Základní pravidla investování jsou pro každého investora velice důležité. Pro ty, kteří tyto znalosti mají a mohou věnovat investování dostatek času, se otevírá cesta pro využití přímých investic na finančním trhu. Mohou si zde vytvořit vlastní diverzifikovaný koš finančních aktiv, který se může skládat například z akcií, dluhopisů, pokladničních poukázek, měn, komodit, derivátů a podobně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení I.část*. Praha: Karolinum, 2007, s. 612. ISBN 978-80-246-1393-2.
- [2] CIPRA, T. *Pojistná matematika, teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 1999, s. 398. ISBN 80-86119-17-3.
- [3] ČEJKOVÁ, V. *Pojistný trh*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002, s. 119. ISBN 80-247-0137-5.
- [4] DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005, s. 332. ISBN 80-86419-84-3.
- [5] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005, s. 178. ISBN 80-86119-92-0.
- [6] DURDISOVÁ, J. a kol. *Sociální politika v ekonomické praxi (vybrané problémy)*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2005, s. 246. ISBN 80-245-0850-8.
- [7] KAMENÍKOVÁ, B., POLÁCH, J., KRÁL, M. *Bankovnictví a pojišťovnictví: Studijní pomůcka pro distanční studium*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. S. 160 (s. 20 příl.). ISBN 978-80-7318-655-5.
- [8] KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2007, s. 504. ISBN 978-80-7357-276-1.
- [9] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 3. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2005, s. 528. ISBN 80-7357-049-1.
- [10] POLÁCH, J. a kol. *Peněžní a kapitálové trhy 1. část*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, s. 105 (s. 18 příl.). ISBN 978-80-7318-603-6.
- [11] PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2003, s. 152. ISBN 80-86395-69-3.
- [12] PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik: právní stav k 1. 1. 2010*. 11. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 128. ISBN 978-80-247-3292-3.
- [13] *Sociální zabezpečení 2011*. 1. vyd. Praha: EXPODATA-DIDOT, spol. s r. o., 2011. ISBN 978-80-87039-24-3.
- [14] ŠULC, J. *Penzijní připojištění*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, s. 196. ISBN 80-247-0772-1.

- [15] *Zákon č. 42/1994 Sb.*, o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.
- [16] *Zákon č. 586/1992 Sb.*, o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] *Zákon č. 589/1992 Sb.*, o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] *Zákon č. 363/1999 Sb.*, o pojišťovnictví ve znění zákona č. 39/2004 Sb.
- [19] *Aktuálně.cz: Shoda na důchodové reformě. Podívejte, co vás čeká* [online]. 29. 6. 2011 [cit. 2011-08-08]. Dostupné z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/finance/grafika/2011/02/18/shoda-na-duchodove-reforme-podivejte-co-vas-ceka/?cid=704779#utm_source=centrumHP&utm_medium=newsbox&utm_content=C>.
- [20] *APF ČR: Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za rok 2011* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>>.
- [21] *APF ČR: Zhodnocení prostředků účastníků* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku.html>>.
- [22] BURIANOVÁ, J. *Současný stav sociálního pojištění v ČR a SR* [online]. [cit. 2011-08-02]. Dostupné z WWW: <<http://www3.ekf.tuke.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Burianova.pdf>>.
- [23] *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2011 [cit. 2011-08-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.cap.cz/>>.
- [24] *ČSU: Vybrané ukazatele* [online]. 8. 8. 2011 [cit. 2011-08-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>>.
- [25] *ČSU: Míra inflace* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.
- [26] *ČSU: Projekce obyvatelstva České republiky (Projekce 2009)* [online]. 19. 5. 2009 [cit. 2011-08-08]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/B60039E9C8/\\$File/402009u.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/B60039E9C8/$File/402009u.pdf)>.
- [27] DOBEŠOVÁ, D. *Důchodový systém v ČR* [online]. 2006 [cit. 2011-08-02]. Dostupné z WWW:

- <<http://is.muni.cz/do/1456/soubory/aktivity/obzor/6182612/7667845/04Dobesova.pdf>>.
- [28] *Do důchodu později* [online]. 1. 8. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/cesi-se-dozi-ji-o-sedm-let-vice-nez-pred-20-lety-cesky-o-pet-pj3-/domaci.aspx?c=A110801_165736_domaci_jw>.
- [29] *Finance.cz: Penzijní připojištění - daňové výhody pro zaměstnavatele* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/statni-podpory-a-vyhody/vyhody-pro-zamestnavatele/>>.
- [30] *Finance.cz: Postup reformy* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/postup-duchodove-reformy/>>.
- [31] *Finance.cz: Současný český důchodový systém* [online]. 2011 [cit. 2011-07-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/duchodovy-system/soucasny-stav-v-Ceske-republice/>>.
- [32] *Finance.cz: Životní pojištění – úspora pro zaměstnavatele* [online]. 2011 [cit. 2011-07-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/pojisteni/informace/zivotni/uspورا-zamestnavatele/>>.
- [33] *FinExpert.cz: Za vyšší úložku, vyšší příspěvek. Budete si na penzi spořit více?* [online]. 31. 5. 2011 [cit. 2011-07-30]. Dostupné z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/za-vyssi-ulozku-vyssi-prispevek-budete-si-na-penzi-sporit-vice>>.
- [34] *iDnes.cz / Finance: Jak být v penzi finančně za vodou: naučte se chytře šetřit* [online]. 14. 9. 2010 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <http://finance.idnes.cz/jak-byt-v-penzi-financne-za-vodou-naucte-se-chytre-setrit-pea/viteze.aspx?c=A100910_135731_viteze_sov>.
- [35] *Investujeme.cz: Ústavní soud rozhodl, že systém stanovování důchodů odporuje ústavě* [online]. 16. 4. 2010 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.cz/kratke-zpravy/ustavni-soud-rozhodl-ze-system-stanovovani-duchodu-odporuje-ustave/>>.
- [36] *iPoradce.cz: Cenné papíry – investiční příležitost nebo hazard?* [online]. [cit. 2011-07-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=43165>>.
- [37] *MFCR: Důchodová reforma* [online]. 2011 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/duchodova_reforma.html>.

- [38] *MPSV: Důchodová reforma: Příloha* [online]. 27. 11. 2008 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/5933>>.
- [39] *MPSV: Důchodová reforma* [online]. 6. 4. 2011 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/10450>>.
- [40] *MPSV: Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě* [online]. 30. 3. 2011 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/10460>>.
- [41] *MPSV: Systém sociálního zabezpečení v České republice* [online]. [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7175/ssz_cr_cz.pdf>.
- [42] *Mzdová praxe: Co vás zajímá o penzijní reformě* [online]. 28. 7. 2011 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d34569v44187-co-vas-zajima-o-penzijni-reforme/>>.
- [43] *Mzdová praxe: Tzv. malá důchodová reforma* [online]. 7. 7. 2011 [cit.2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d34336v43829-tzv-mala-duchodova-reforma/>>.
- [44] *PF PRO: Penzijní připojištění* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z WWW: <http://www.pfpro.cz/4-penzijni_pripojisteni.html>.
- [45] *Produktové listy.cz: Kapitálová přiměřenost penzijních fondů* [online]. 7. 4. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/listy/prehledy.html>>.
- [46] *Produktové listy.cz: Náklady penzijních fondů* [online]. 7. 4. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/listy/prehledy.html>>.
- [47] *Produktové listy.cz: Nesplacené provize penzijních fondů* [online]. 5. 4. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/listy/prehledy.html>>.
- [48] *Produktové listy.cz: Velikost penzijních fondů* [online]. 26. 2. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/listy/prehledy.html>>.
- [49] *Produktové listy.cz: Cenové listy* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.produktovelisty.cz/pojisteni-osob/listy/cenove-listy-izp.html>>.

- [50] *Produktové listy.cz: Přehled nákladovosti IŽP* [online]. [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.produktovelisty.cz/pojisteni-osob/listy/prehledy.html>>.
- [51] *Produktové listy.cz: TANK a jak lépe* [online]. 6. 10. 2007 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.produktovelisty.cz/pojisteni-osob/projekt/zpravy/44-tank-a-jak-lepe.html>>.
- [52] *Univerzální životní pojištění Perspektiva* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/univerzalni-zivotni-pojisteni-perspektiva/nabidka-investicnich-fondu-a-vyvoj-cen-podilovych-jednotek/>>.
- [53] *Zlatá koruna* [online]. 2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.zlatakoruna.info/porovnaní-produktu>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Allianz	Allianz pojišťovna, a.s.
ČNB	Česká národní banka
ČP	Česká pojišťovna a.s.
ČSOBP	ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DB	Dávkově definovaný systém (defined benefit)
DC	Příspěvkově definovaný systém (defined contribution)
ING	ING Životní pojišťovna N. V., pobočka pro Českou republiku
IŽP	Investiční životní pojištění
KOOP	Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
KP	Komerční pojišťovna, a.s.
NŽP	Neživotní pojištění
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PČS	Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group
PER	Metodika PER (Product Expense Ratio), ukazatel nákladovosti produktu
PF	Penzijní fond
TER	Metodika TER (Total Expense Ratio), ukazatel nákladnosti fondu
TÚM	Technická úroková míra
ÚS	Ústavní soud
ŽP	Životní pojištění

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1: Tok prostředků u penzijního připojištění .....</i>	25
<i>Obr. 2: Magický trojúhelník v investičním prostoru .....</i>	34
<i>Obr. 3: Bezpečnostní pyramida .....</i>	34
<i>Obr. 4: Podíly věkových skupin v letech 2005 až 2066 .....</i>	36
<i>Obr. 5: Očekávané věkové složení obyvatelstva v letech 2030 a 2066 .....</i>	37
<i>Obr. 6: Složení portfolia PF za 2. čtvrtletí 2011 (v %) .....</i>	45
<i>Obr. 7: Výše nákladů PF (relativně k objemu prostředků účastníků) v letech 2002 - 2010 .....</i>	46
<i>Obr. 8: Přehled nesplacených provizí PF (relativně k prostředkům účastníků) .....</i>	46
<i>Obr. 9: Kapitálová přiměřenost (relativně k prostředkům účastníků) .....</i>	47
<i>Obr. 10: Tržní podíly pojišťoven na trhu ŽP podle předepsaného pojistného za rok 2010 .....</i>	49
<i>Obr. 11: Vývoj předepsaného pojistného v ČR v letech 2001 – 2010 .....</i>	49
<i>Obr. 12: Nákladovost PER dle doby trvání .....</i>	50

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1: Procentní sazby pojistného na sociální pojištění z vyměřovacího základu .....</i>	13
<i>Tab. 2: Redukční hranice (pro období od 1. 1. do 29. 9. 2011) .....</i>	20
<i>Tab. 3: Státní příspěvek na „nové“ penzijní připojištění .....</i>	26
<i>Tab. 4: Státní příspěvek na „staré“ penzijní připojištění .....</i>	26
<i>Tab. 5: Roční daňová úspora pro účastníka .....</i>	27
<i>Tab. 6: Roční úspora nákladů pro zaměstnavatele .....</i>	27
<i>Tab. 7: Plánovaný státní příspěvek na penzijní připojištění .....</i>	40
<i>Tab. 8: Průměrné výnosy PF a vývoj inflace za sledované období (v %) .....</i>	44
<i>Tab. 9: Složení portfolia PF za 2. čtvrtletí 2011 (v %) .....</i>	45
<i>Tab. 10: Výhody a nevýhody penzijního připojištění .....</i>	48
<i>Tab. 11: Výhody a nevýhody ŽP .....</i>	53
<i>Tab. 12: Výpočet starobního důchodu - A .....</i>	56
<i>Tab. 13: Výpočet starobního důchodu - B .....</i>	57
<i>Tab. 14: Výpočet starobního důchodu – C .....</i>	58
<i>Tab. 15: Vstupní data .....</i>	59
<i>Tab. 16: Výpočet vyplácené penze .....</i>	60
<i>Tab. 17: Přehled spoření v penzijním připojištění .....</i>	61
<i>Tab. 18: Výběr tržních investičních fondů z produktu Perspektiva .....</i>	62
<i>Tab. 19: Průběh životního pojištění – 40 let .....</i>	63
<i>Tab. 20: Průběh životního pojištění – 30 let .....</i>	63
<i>Tab. 21: Průběh životního pojištění – 15 let .....</i>	64
<i>Tab. 22: Sestavení penze – důchodce A .....</i>	65
<i>Tab. 23: Sestavení penze – důchodce B .....</i>	65
<i>Tab. 24: Sestavení penze – důchodce C .....</i>	65

SEZNAM PŘÍLOH

- P I. Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod
- P II. Důchodový věk pro odchod do starobního důchodu
- P III. Snižování procentní výměry předčasného starobního důchodu
- P IV. Alokace pojistného u ŽP
- P V. Zlepšení finanční udržitelnosti systému v rámci první etapy důchodové reformy
- P VI. Komparace stávajícího důchodového pojištění s plánovanou důchodovou reformou
- P VII. Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v jednotlivých PF a vývoj míry inflace (v %)
- P VIII. Přehled velikosti PF dle počtu účastníků a objemu prostředků ve správě
- P IX. Přehled nákladovosti IŽP podle metodiky PER
- P X. Příklad výpočtu PER
- P XI. Sazebník poplatků
- P XII. Přehled nákladovosti fondů IŽP dle metodiky TER
- P XIII. Výpočet mzdy

PŘÍLOHA P I: POTŘEBNÁ DOBA POJIŠTĚNÍ PRO NÁROK NA STAROBNÍ DŮCHOD

Kalendářní rok, v němž je dosaženo důchodového věku	Potřebná doba pojištění
před rokem 2010	25 let
2010	26 let
2011	27 let
2012	28 let
2013	29 let
2014	30 let
2015	31 let
2016	32 let
2017	33 let
2018	34 let
po r. 2018	35 let

Zdroj: [13]

Potřebný věk pojištěnce a kalendářní rok jeho dosažení	Minimální doba pojištění
před rokem 2010 dosáhne alespoň 65 let věku	15 let
v roce 2010 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	16 let
v roce 2011 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	17 let
v roce 2012 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	18 let
v roce 2013 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	19 let
po roce 2013 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	20 let

Zdroj: [13]

PŘÍLOHA P II: DŮCHODOVÝ VĚK PRO ODCHOD DO STAROBNÍHO DŮCHODU

Důchodový věk pojištěnců narozených před rokem 1936 činí u	
mužů	60 let
ženy, která vychovala alespoň 5 dětí	53 let
ženy, která vychovala 3 nebo 4 děti	54 let
ženy, která vychovala 2 děti	55 let
ženy, která vychovala 1 dítě	56 let
ženy, která nevychovala žádné dítě	57 let

Zdroj: [13]

Důchodový věk pojištěnců narozených v letech 1936–1968							
Rok narození	Muži	Žena					
		bezdětná	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	5 a více dětí
1936	60 + 2	57	56	55	54	54	53
1937	60 + 4	57	56	55	54	54	53
1938	60 + 6	57	56	55	54	54	53
1939	60 + 8	57 + 4	56	55	54	54	53
1940	60 + 10	57 + 8	56 + 4	55	54	54	53
1941	61	58	56 + 8	55 + 4	54	54	53
1942	61 + 2	58 + 4	57	55 + 8	54 + 4	54 + 4	53
1943	61 + 4	58 + 8	57 + 4	56	54 + 8	54 + 8	53 + 4
1944	61 + 6	59	57 + 8	56 + 4	55	55	53 + 8
1945	61 + 8	59 + 4	58	56 + 8	55 + 4	55 + 4	54
1946	61 + 10	59 + 8	58 + 4	57	55 + 8	55 + 8	54 + 4
1947	62	60	58 + 8	57 + 4	56	56	54 + 8
1948	62 + 2	60 + 4	59	57 + 8	56 + 4	56 + 4	55
1949	62 + 4	60 + 8	59 + 4	58	56 + 8	56 + 8	55 + 4
1950	62 + 6	61	59 + 8	58 + 4	57	57	55 + 8
1951	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	57 + 4	57 + 4	56
1952	62 + 10	61 + 8	60 + 4	59	57 + 8	57 + 8	56 + 4
1953	63	62	60 + 8	59 + 4	58	58	56 + 8
1954	63 + 2	62 + 4	61	59 + 8	58 + 4	58 + 4	57
1955	63 + 4	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	58 + 8	57 + 4
1956	63 + 6	63	61 + 8	60 + 4	59	59	57 + 8
1957	63 + 8	63 + 4	62	60 + 8	59 + 4	59 + 4	58
1958	63 + 10	63 + 8	62 + 4	61	59 + 8	59 + 8	58 + 4
1959	64	64	62 + 8	61 + 4	60	60	58 + 8
1960	64 + 2	64 + 2	63	61 + 8	60 + 4	60 + 4	59
1961	64 + 4	64 + 4	63 + 4	62	60 + 8	60 + 8	59 + 4
1962	64 + 6	64 + 6	63 + 8	62 + 4	61	61	59 + 8
1963	64 + 8	64 + 8	64	62 + 8	61 + 4	61 + 4	60
1964	64 + 10	64 + 10	64 + 4	63	61 + 8	61 + 8	60 + 4
1965	65	65	64 + 8	63 + 4	62	62	60 + 8
1966	65	65	65	63 + 8	62 + 4	62	61
1967	65	65	65	64	62 + 8	62	61 + 4
1968	65	65	65	64	63	62	61 + 8

Zdroj: [13]

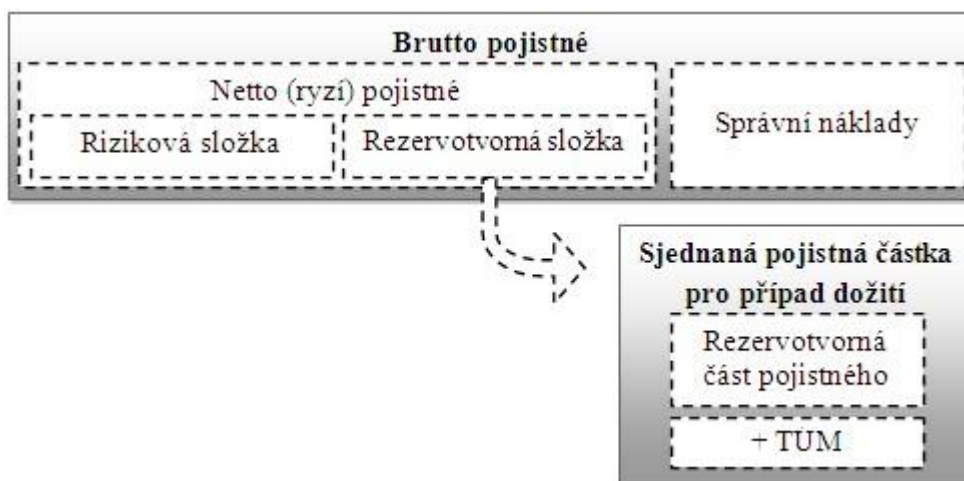
**PŘÍLOHA P III: SNIŽOVÁNÍ PROCENTNÍ VÝMĚRY
PŘEDČASNÉHO STAROBNÍHO DŮCHODU**

Počet dnů	Snížení procentní výměry	Počet dnů	Snížení procentní výměry
90 a méně	0,9 %	991–1 080	13,2 %
91–180	1,8 %	1 081–1 170	14,7 %
181–270	2,7 %	1 171–1 260	16,2 %
271–360	3,6 %	1 261–1 350	17,7 %
361–450	4,5 %	1 351–1 440	19,2 %
451–540	5,4 %	1 441–1 530	20,7 %
541–630	6,3 %	1 531–1 620	22,2 %
631–720	7,2 %	1 621–1 710	23,7 %
721–810	8,7 %	1 711–1 800	25,2 %
811–900	10,2 %	1 801 a více	26,7 %
901–990	11,7 %		

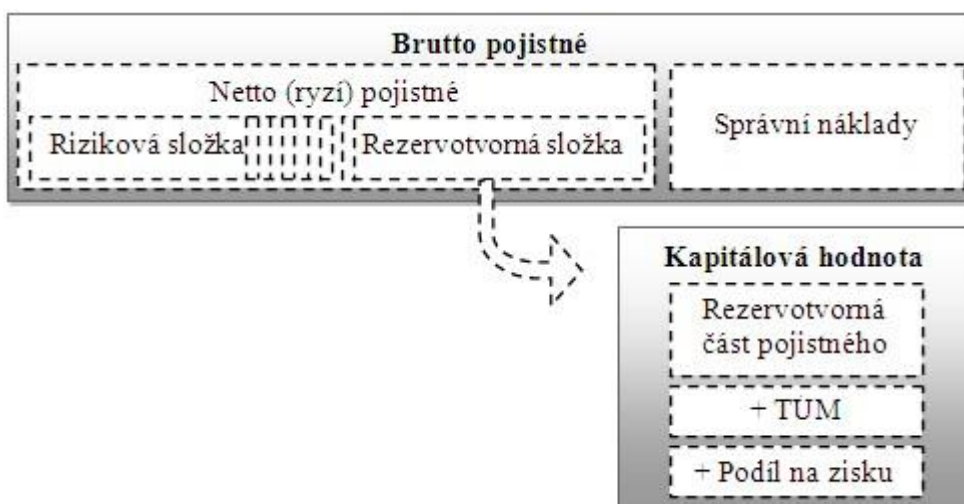
Zdroj: [13]

PŘÍLOHA P IV: ALOKACE POJISTNÉHO U ŽP

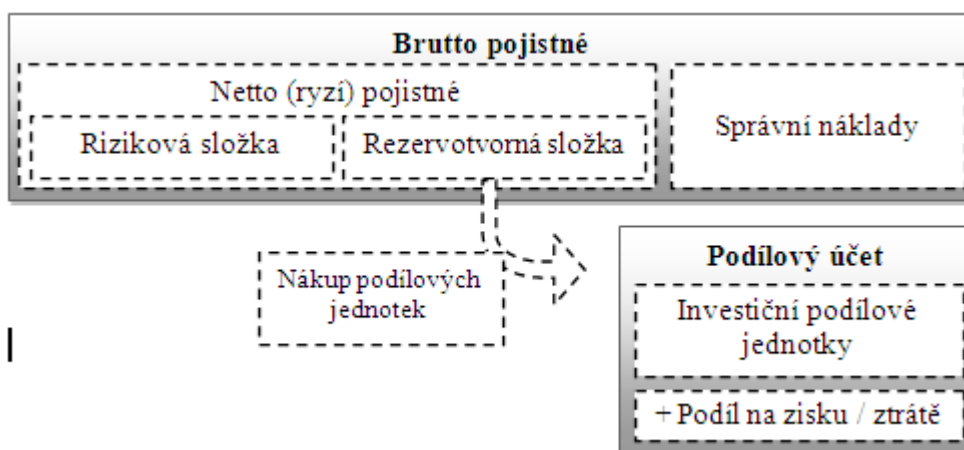
Alokace pojistného u kapitálového ŽP

Alokace pojistného u flexibilního ŽP

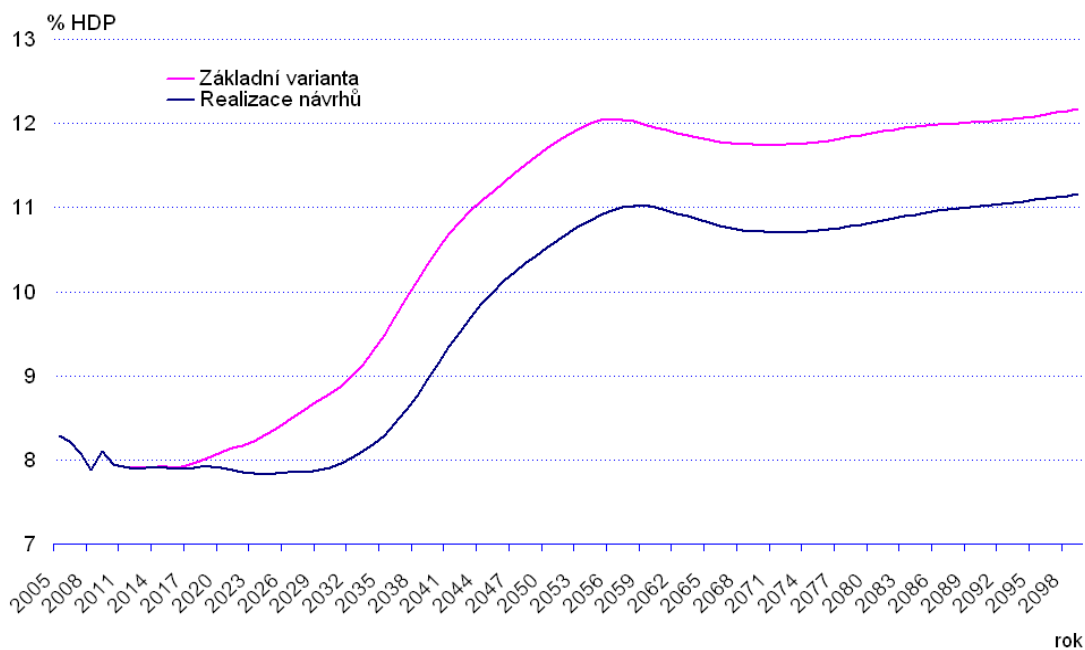
Alokace pojistného u investičního ŽP

Zdroj: vlastní zpracování

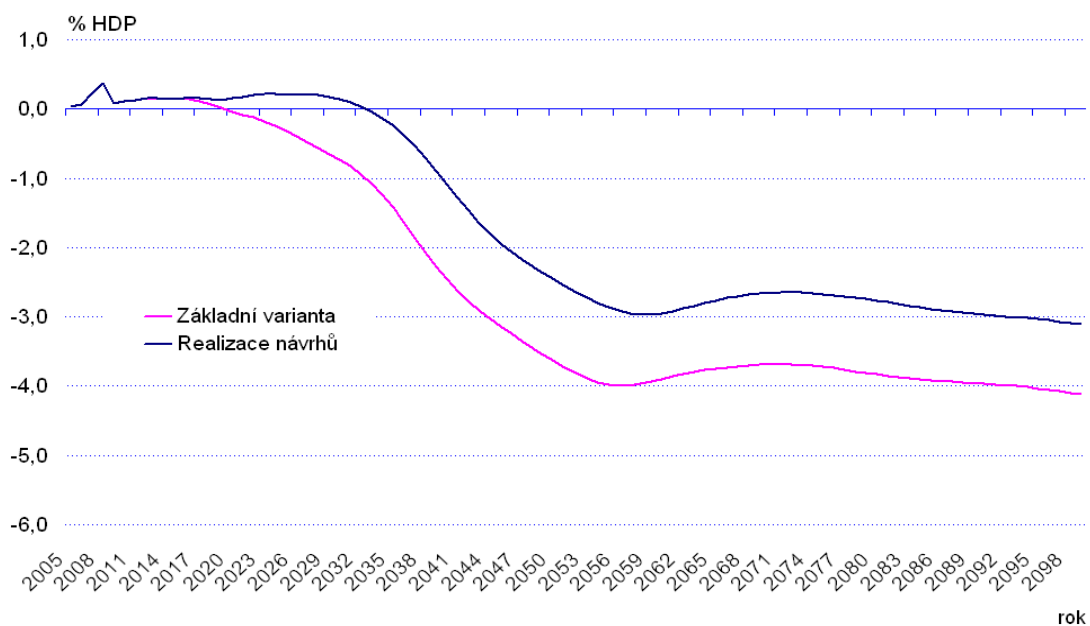
PŘÍLOHA P V: ZLEPŠENÍ FINANČNÍ UDRŽITELNOSTI SYSTÉMU V RÁMCI PRVNÍ ETAPY DŮCHODOVÉ REFORMY

Výdaje na důchody v % HDP před a po přijetí parametrických úprav (Zákon č. 306/2008 Sb.)

Zdroj: [38]

Saldo důchodového systému v % HDP před a po přijetí parametrických úprav (Zákon č. 306/2008 Sb.)

Zdroj: [38]

PŘÍLOHA P VI: KOMPARACE STÁVAJÍCÍHO DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ S PLÁNOVANOU DŮCHODOVOU REFORMOU

	SOUČASNÝ STAV	ZÁMĚR DŮCHODOVÉ REFORMY
I. pilíř	Průběžně financovaný systém (PAYG)	
	<ul style="list-style-type: none"> - státem garantovaná penze (základní + procentní výměra) - princip průběžného financování - mezigenerační solidarita - financováno z odvodu na důchodové pojištění (6,5 % zaměstnanec, 21,5 % zaměstnavatel, 28 % OSVČ) - malé rozdíly mezi důchody (zásluhovost je silně potlačena, není to výhodné pro lidi s vyššími příjmy, je to naopak účinné jako ochrana proti chudobě) 	<p><i>změny oproti současnému stavu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrovolný vstup do opt-out (volitelné snížení odvodů na důchodové pojištění o 3 % -> vyvedení do II. pilíře na soukromý individuální účet u penzijní společnosti, s tím, že bude adekvátně krácen státní důchod z I. pilíře.) - malá důchodová reforma na základě nálezu ÚS (změna výpočtu penzí - více podle principu zásluhovosti) - parametrické změny - další zvyšování věku odchodu do důchodu a zvyšování odpracované doby
II. pilíř	Fondový systém	
	<ul style="list-style-type: none"> - v současné podobě důchodového systému v ČR neexistuje 	<ul style="list-style-type: none"> - kapitálový pilíř založený na penzijních společnostech, příspěvkově definovaný - dobrovolný vstup pro všechny mladší 35 let, starší občané se mohou rozhodnout do 31. 12. 2012, ale rozhodnutí je poté nevratné (ze systému již nelze vystoupit) - od roku 2013 vyvedení 3 % z průběžného financování důchodového systému + příspěvek ve výši 2 % - tři typy penzí: doživotní penze (po smrti účastníka výplata skončí), doživotní penze s pozůstalostní penzí na tři roky, penze na dvacet let - nemožnost jednorázové výplaty - nemožnost předčasného vyplacení naspořené částky - výše renty bude záležet na úspěšnosti fondu (na zhodnocení investovaných vkladů) - prostředky jsou majetkem účastníka (podléhá dědickému řízení) - systém bude provozovaný soukromými penzijními společnostmi a dozorován ČNB - Penzijní společnosti musí nabídnout povinně čtyři investiční profily, které bude účastník moci v průběhu měnit (fond státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený, dynamický)

Fondový doplňkový (dobrovolný) systém	
III. pilíř	<ul style="list-style-type: none"> - zajišťováno soukromým sektorem - penzijní připojištění (státní příspěvek, daňové úlevy, nezáporné zhodnocení v každém roce) - životní pojištění (daňové úlevy) - dávky: odbytné, jednorázové vyrovnání, doživotní penze, pozůstalostní penze - možnost přechodu k jiným PF
	<p><i>změny oproti současnému stavu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - majetek akcionářů má být důsledně oddělen od majetku účastníků - změna výše státního příspěvku u penzijního připojištění - změna daňové podpory (vztahovat se bude na měsíční vklady v rozmezí 1 000 až 1 500 Kč) - stávající penzijní fondy projdou transformací a dostanou novou licenci - bude zamezen vstup do stávajících fondů - lidé budou moci vstupovat pouze do nových penzijních společností - přestupy ze starých do nových fondů budou povoleny

Zdroj: vlastní zpracování

**PŘÍLOHA P VII: ZHODNOCENÍ PROSTŘEDKŮ ÚČASTNÍKŮ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ V
JEDNOTLIVÝCH PENZIJNÍCH FONDECH A VÝVOJ MÍRY INFLACE (V %)**

Název penzijního fondu	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměrný výnos
AEGON Penzijní fond, a.s.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,5	3,50	2,1	2,11	3,1
Allianz penzijní fond, a.s.	-	-	8,9	9,1	6	3,8	4,36	3,71	3	3	3	3,11	3,0	3,00	3,10	3,0	4,29
AXA penzijní fond, a.s.	12,8	11,5	11,2	10,1	6,5	4,1	4,25	3,41	3,36	3,1	3,7	2,5	2,2	0,00	2	1,47	5,13
ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.	-	16,4	8	10,9	7,7	5,62	3,9	4,26	4,3	5,3	5,0	2,3	2,4	0,02	1,00	1,03	5,21
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	10,4	10,9	10,3	10	6,1	4,2	3,2	3	2,3	4,3	4,0	2,8	2,4	0,05	1,37	1,49	4,80
Generali penzijní fond, a.s.	10,3	10,6	14,6	11,4	5,3	3,6	4,6	4,1	3	3,0	3,81	3,74	4,1	2,00	2,4	2,1	5,54
ING Penzijní fond, a.s.	12,8	12,1	11	9,34	6	4,4	4,8	4	4	2,5	4,2	3,6	2,5	0,04	0,1	2,1	5,22
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	10,3	9,2	9,6	9,72	6,6	4,5	3,8	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3	2,4	0,20	1,2	2,0	4,78
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	4	8,1	9,05	8,33	4,4	4,2	3,8	3,5	2,64	3,74	4,03	3,04	3,1	0,40	1,28	2,34	4,12
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	9,44	8,36	9,1	9,5	7,2	4,89	4,4	4,63	3,4	3,5	4,0	3,0	2,3	0,58	0,24	2,23	4,80

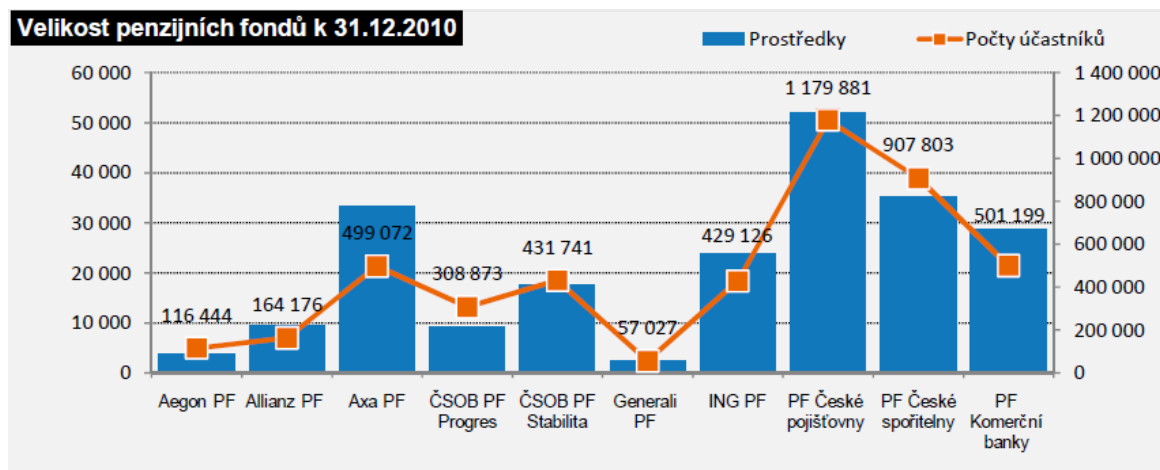
Zdroj: [21]

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměrná inflace
Míra inflace	9,1	8,8	8,5	10,7	2,1	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1	1,5	4,28

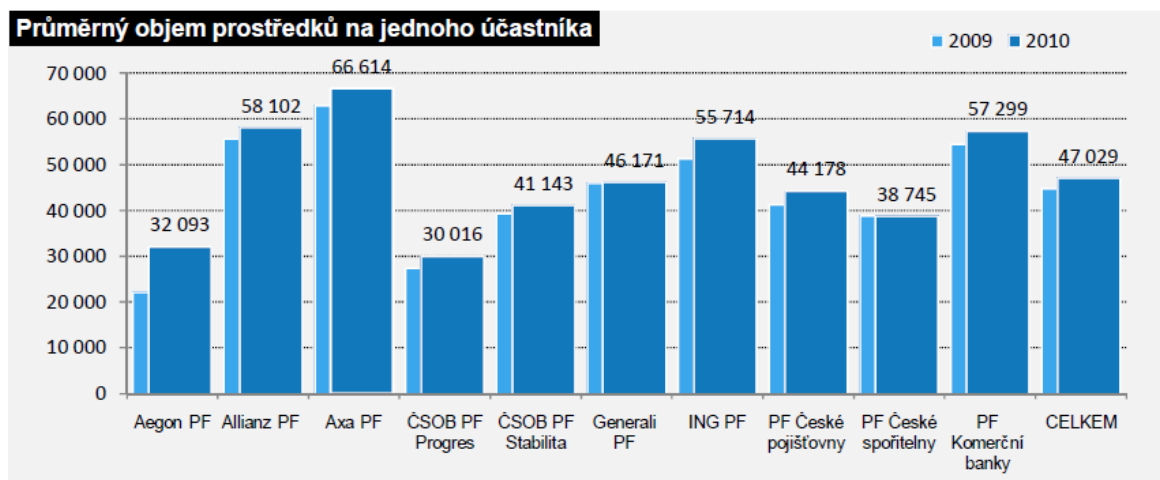
Zdroj: [25]

PŘÍLOHA P VIII: PŘEHLED VELIKOSTI PF PODLE POČTU ÚČASTNÍKŮ A OBJEMU PROSTŘEDKŮ VE SPRÁVĚ

Níže uvedené obrázky ukazují: velikost jednotlivých PF k 31. 12. 2010, změnu prostředků a počtu účastníků PF za poslední rok (absolutně, relativně) a objem prostředků na jednoho účastníka. [48]

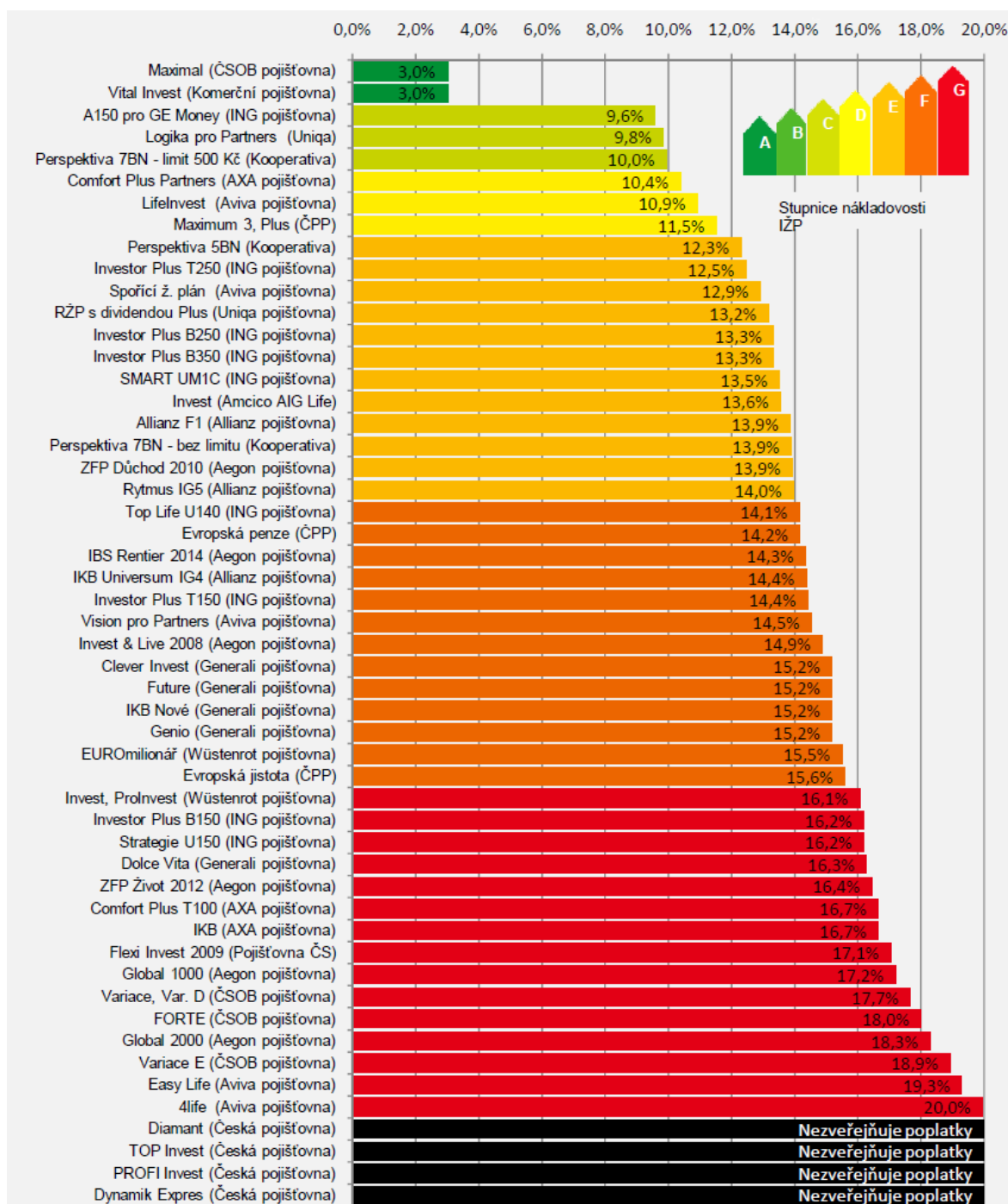
	Prostředky účastníků (mil. Kč)				Počet účastníků				
	2009	2010	Změna	%	2009	2010	Změna	%	
Aegon PF	2 148	3 737	1 589	74%	Aegon PF	97 283	116 444	19 161	20%
Allianz PF	7 959	9 539	1 580	20%	Allianz PF	143 275	164 176	20 901	15%
Axa PF	33 139	33 245	106	0%	Axa PF	526 744	499 072	-27 672	-5%
ČSOB PF Progres	8 128	9 271	1 143	14%	ČSOB PF Progres	296 921	308 873	11 952	4%
ČSOB PF Stabilita	16 697	17 763	1 066	6%	ČSOB PF Stabilita	424 933	431 741	6 808	2%
Generali PF	2 120	2 633	513	24%	Generali PF	46 168	57 027	10 859	24%
ING penzijní fond	22 726	23 908	1 182	5%	ING penzijní fond	442 259	429 126	-13 133	-3%
PF České pojišťovny	47 812	52 125	4 313	9%	PF České pojišťovny	1 160 915	1 179 881	18 966	2%
PF České spořitelny	32 351	35 173	2 822	9%	PF České spořitelny	833 512	907 803	74 291	9%
PF Komerční banky	27 140	28 718	1 578	6%	PF Komerční banky	498 168	501 199	3 031	1%
CELKEM	200 220	216 112	15 892	8%	CELKEM	4 470 178	4 595 342	125 164	3%

PŘÍLOHA P IX: PŘEHLED NÁKLADOVOSTI IŽP DLE METODIKY PER

Ukazatel nákladovosti PER v % (maximální hodnota pro doby trvání 20 až 30 let). Hodnoty stanoveny na základě normovaného modelu. Skutečná nákladovost závisí na nastavení dalších parametrů smlouvy. Přehled byl aktualizován 31. 5. 2011.

Zdroj: [50]

PŘÍLOHA P X: SAZEBNÍK POPLATKŮ

	Perspektiva 7BN Kooperativa pojišťovna, a.s.	Flexi Pojišťovna České spořitelny, a.s.	Maximal ČSOB pojišťovna, a.s.
Počáteční poplatky			
System úhrady	Alokační procento (viz níže)	Alokační procento (viz níže)	Nejsou
Fixní poplatky			
Měsíční poplatek	30 Kč	30 Kč	0 Kč
Inkasní poplatek	0 Kč	5 Kč	10 Kč
Procentní poplatky			
Nákupní-prodejní cena	3,00%	5,00%	2% (od 1. roku)
Storno poplatky za předčasné zrušení smlouvy			
1. rok	100,00%	10,00%	100,00%
2. rok	100,00%	10,00%	100,00%
3. rok	0,00%	0,00%	0,00%
4. rok	0,00%	0,00%	0,00%
Fixní poplatek	100 Kč	350 Kč	1 000 Kč
Bonusy / slevy			
	-	-	-
Ukazatelé nákladovosti			
PER 10 let (500/1000 Kč m.)	18,2% / 15,2%	21,0% / 17,5%	4,0% / 3,0%
PER 20 let (500/1000 Kč m.)	16,9% / 13,9%	20,6% / 17,1%	4,0% / 3,0%
PER 30 let (500/1000 Kč m.)	15,5% / 12,5%	17,7% / 14,2%	4,0% / 3,0%

Zdroj: vlastní zpracování [49]

Procenta z (prvního) měsíčního pojistného pro stanovení měsíčních poplatků na úhradu počátečních nákladů placených maximálně po dobu 3 let.

7BN					
1. rok		2. rok		3. rok	
1	20%	1	0%	1	0%
2	27%	2	0%	2	0%
3	34%	3	0%	3	0%
4	41%	4	0%	4	0%
5	48%	5	0%	5	0%
6	55%	6	0%	6	0%
7	62%	7	0%	7	0%
8	69%	8	0%	8	0%
9	76%	9	0%	9	0%
10	46%	10	46%	10	0%
11	49%	11	49%	11	0%
12	53%	12	53%	12	0%
13	56%	13	56%	13	0%
14	59%	14	59%	14	0%
15	62%	15	62%	15	0%
16	66%	16	66%	16	0%
17	69%	17	69%	17	0%
18	72%	18	72%	18	0%
19	76%	19	76%	19	0%
20	79%	20	79%	20	0%
21	55%	21	55%	21	55%
22	57%	22	57%	22	57%
23	59%	23	59%	23	59%
24	62%	24	62%	24	62%
25	65%	25	65%	25	65%
26	65%	26	65%	26	65%
27	65%	27	65%	27	65%
28	65%	28	65%	28	65%
29	65%	29	65%	29	65%
30 a více	65%	30 a více	65%	30 a více	65%

Flexi			
1. rok		2. rok	
1	14%	1	0%
2	18%	2	9%
3	22%	3	14%
4	26%	4	18%
5	30%	5	23%
6	34%	6	27%
7	38%	7	32%
8	42%	8	36%
9	46%	9	41%
10	50%	10	45%
11	54%	11	50%
12	58%	12	54%
13	62%	13	59%
14	66%	14	63%
15	70%	15	68%
16	74%	16	72%
17	78%	17	77%
18	82%	18	81%
19	86%	19	86%
20 a více	90%	20 a více	90%

PŘÍLOHA P XI: PŘÍKLAD VÝPOČTU NÁKLADOVOSTI

Příklad výpočtu PER pro investiční pojištění s parametry:

Měsíční poplatek 40 Kč

Inkasní poplatek 10 Kč

Počáteční jednotky 2 roky, srážka 7%

Rozdíl nákup-prodej 5%

Bonus 0,5% z pojistného, 20 Kč měsíčně

Ukazatel nákladnosti PER vypočteme pro smlouvu s dobou trvání 30 let a měsíčním pojistným 1 000 Kč:

Celkové náklady = $(40+10-20)*30*12+(5\%-0,5\%)*1000*12*30+0,95*1000*12*(1-(1-7\%)^{30})+0,95*1000*12*(1-(1-7\%)^{29}) = 47\ 118$ Kč.

Ukazatel nákladnosti PER = $47\ 118 / 360\ 000 = 13,1\%$.

Kombinace PER a TER

Ukazatele nestačí pouze sečíst, protože procenta mají různý základ: TER je poměr vůči aktivům, PER vůči zaplacenému pojistnému/investicím.

$PER+ = PER + (1-PER) / 2 * \text{pojistná doba} * TER$

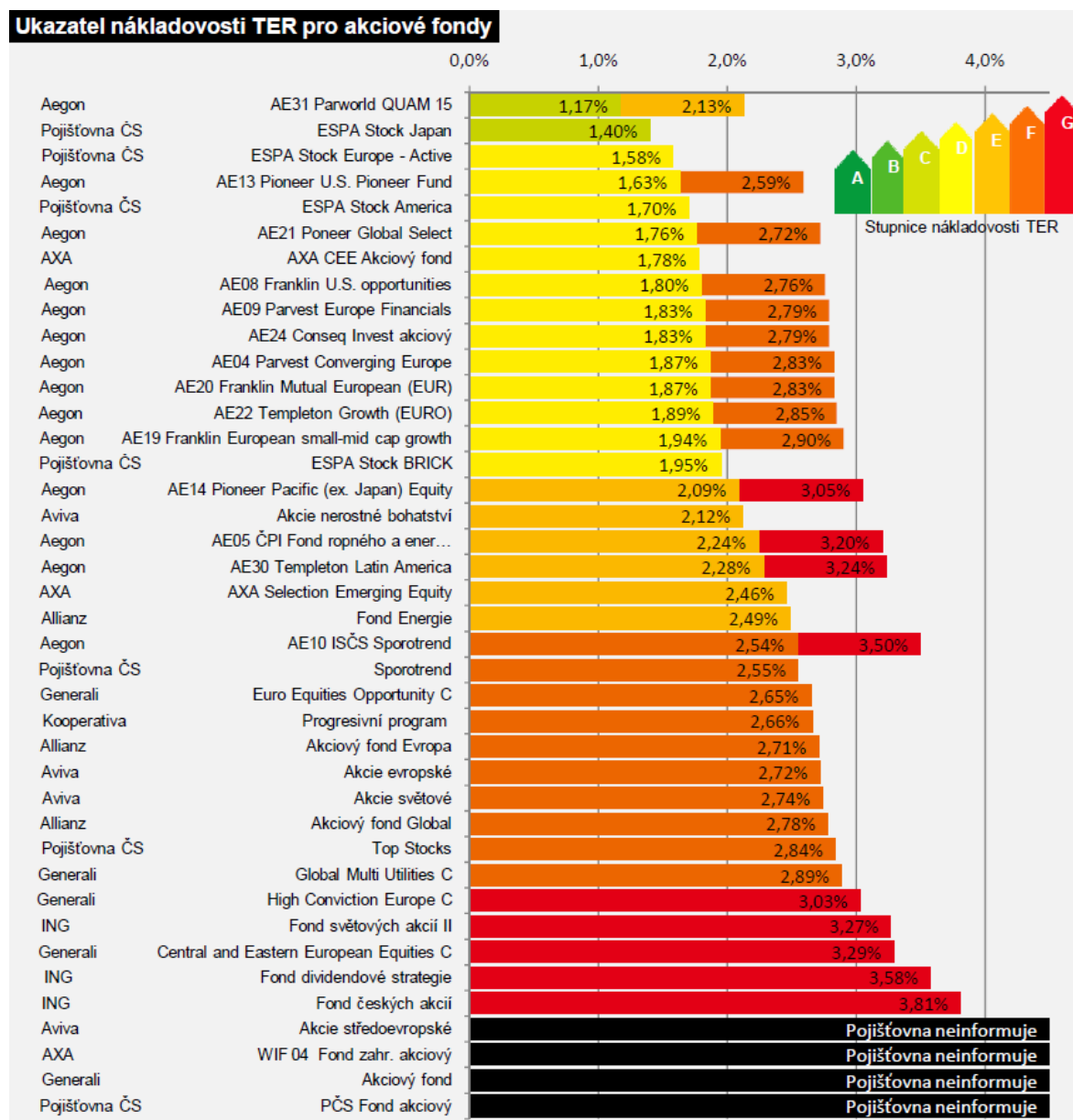
Zjednodušeným výpočtem (součet aritmetické posloupnosti) jsme TER vyjádřili jako procento z celkem zaplaceného pojistného/investic a poté je již možné sečíst s PER. Výsledek říká, kolik tvoří celkové náklady ve vztahu k zaplacenému pojistnému/investicím.

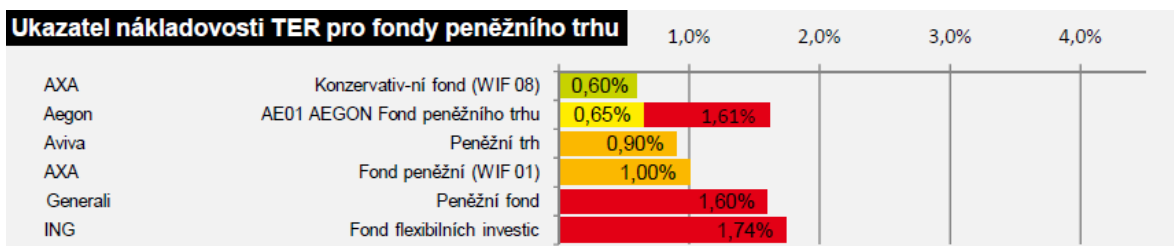
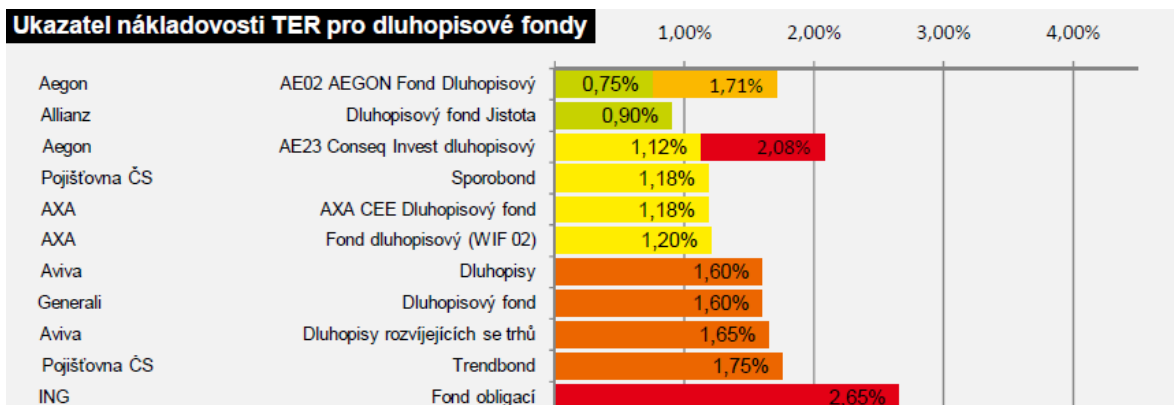
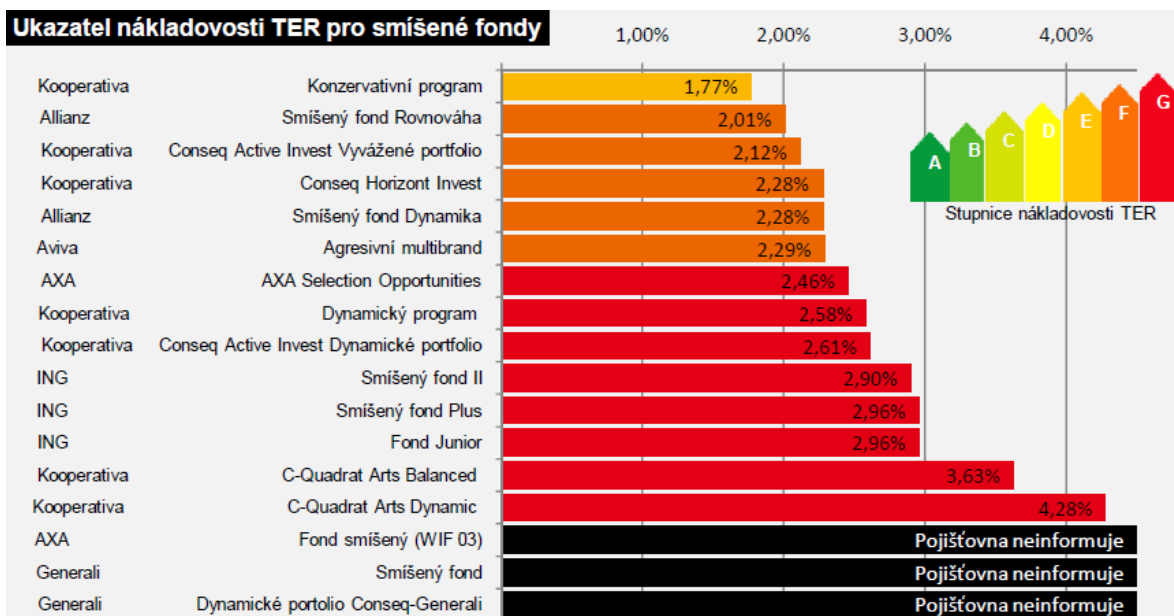
Pro náš předchozí příklad (PER = 13,1%) zvolme TER např. 1,8%. Potom $PER+ = 13,1\% + (1-13,1\%) / 2 * 30 * 1,8\% = 36,6\%$

Zdroj: [51]

PŘÍLOHA P XII: PŘEHLED NÁKLADOVOSTI FONDŮ IŽP DLE METODIKY TER

Nákladovost TER (v %) je stanovena na základě poplatků pojišťovny a poplatků podkladových fondů.

Zdroj: [50]

PŘÍLOHA P XIII: VÝPOČET MZDY

Hrubý měsíční příjem 23 144 Kč

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel
Zdravotní pojištění	1 042 Kč	2 083 Kč
Sociální pojištění	1 505 Kč	5 786 Kč
Superhrubá mzda	31 100 Kč	
Sleva na dani	1 970 Kč	
Záloha na daň	2 695 Kč	
Čistá mzda	17 902 Kč	
Mzdové náklady zaměstnavatele	31 013 Kč	